№ 205 ՇԱԲԱԹ, 18 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐԻ 1910 ՇԱԲԱԹ, 18 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐԻ № 205

ԵՐԵՍՈՒՆՈՒԹԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Տարեկան գինը 10 ռուբլի. կէս տարվանը 6 ռուբլի.
Առանձին համարները ԱՄԵՆ ՏԵՂ 5 ԿՈՊ.
Թիֆլիսում գրվում են խմբագրատանը.
Մեր հասցէն՝ Тифлисъ, редакція «Мшакъ» Сергіевская ул., № 5.
Կամ Tiflis, Rédaction «Mschak».
Խմբագրատան տելեֆոն № 253.

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 (բացի կիրակի և տօն օրերից).
Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզվով
Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր տողատեղին 20 կոպէկ.
Խմբագրատան տելեֆոն № 253.

ՄՇԱԿ

Հասցէն. ТИФЛИСЪ, Редакція «МШАКЪ». TIFLIS, Rédaction «MSCHAK».

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐԻ 1-ԻՑ ՄԻՆՉԵՒ ՏԱՐՎԱՑ ՎԵՐՋԸ 4 ՌՈՒԲԼԻ

12 ամսվ.՝ 10 ր., 6 և 7 ամսվ. 6 ր., ամսակ. 1 ր. Ամերիկա՝ տարեկան 6 դոլլար, Եւրոպա՝ 32 ֆր., Պարսկաստան՝ 10 ր., Թիւրքիա՝ 120 ղրուշ: Հասցէն փոխելու համար պէտք է ուղարկել 6ամ. նոր հասցեն, նոյնպէս և 40 կոպ. (կարելի է և նամականիշով):

Յայտարարութիւնների համար վճարում են. I երեսի վրա իւրաքանչիւր տողատեղին 20 կոպ., վերջին երեսի վրա՝ 10 կոպ.: Կովկասից դուրս յայտարարութիւնները ընդունվում են բացառապէս Торг. Домъ „Л. и Э. Метцль и К°" ֆիրմայի միջոցով Մոսկվայում, Պետերբուրգում և Վարշավայում:

ԱՊԱՌԻԿ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԿԱՄ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ՉԷ ԸՆԴՈՒՆՎՈՒՄ

Կիրակի, սեպտեմբերի 19-ին

ԲԱՂԴԱՆ ԴՕԼՈՒԽԱՆԵԱՆԻ

Թաղման օրը Վանքի Մայր եկեղեցում կը մատուցվի պատարագ և կը կատարվի հոգեհանգիստ, որի մասին Մարգարիտ Արիւեանցը իր քոյրերի հետ ցաւօք սրտի յայտնում է հանգուցեալի ազգականներին և յարգողներին: Պատարագի սկիզբն է առ. ժամը 10-ին, իսկ հոգեհանգիստը՝ ժամը 11½-ին: 2—1

Հմայեակ և Վահագն Վահանեանները ցաւօք սրտի յայտնում են ազգականներին և բարեկամներին իրանց սիրելի քրոջ՝

ԻՍԿՈՒՀԻ ՎԱՀԱՆԵԱՆԻ

վաղաժամ մահը, որ տեղի ունեցաւ Սուխում քաղաքում և թաղված է այնտեղ: Վաղը՝ կիրակի, սեպտեմբերի 19-ին, ցեր. ժամը 12-ին Մողնու ս. Գէորգ եկեղեցում կը կատարվի ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ հանգուցեալի յիշատակին: 1—1

Կիրակի, սեպտեմբերի 19-ին, հանգուցեալ

ՓԱՇՕ ՀԱՅՐԱՊԵՏԵԱՆ ԵԴԻԳԱՐԵԱՆՑԻ

մահվան քառասնօրեակին, Թանդոյեան ս. Աստուածածնի եկեղեցում (բէպական գպրոցի դիմաց) կը կատարվի հոգեհանգիստ և պատարագ, որի մասին խորին վշտով յայտնում են իրանց ազգականներին, ծանօթներին և բարեկամներին հանգուցեալի կինը՝ Սօֆիա, որդին՝ Սարգիս և հարսը՝ Եղիսաբէթ ԵԴԻԳԱՐԵԱՆՑՆԵՐԸ: Պատարագի սկիզբը առաւօտ. ժամը 11-ին, իսկ հոգեհանգստինը՝ ժամը 12½-ին: 1093. 2—1

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՏՈՒՆ
ԶՈՒԲԱԼՕՎԻ ԱՆՈՒԱՆ
ԺՈՂՈՎՐԴ. ՆԵՐԿԱՅԱՑ. ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՂ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍԵԿՑԻԱ

Այսօր, շաբաթ, սեպտեմբերի 18-ին Հայոց Դրամ. Ընկ. Թատերասէրների խումբը կը ներկայացնէ—Պարոնեանի

ՄԵԾԱՊԱՏԻՒ ՄՈՒՐԱՑԿԱՆՆԵՐ

Կոմեդիա 3 գործ. փոխադր. Վրոյրի

ԴՕՆ-ՊԻԵՏՐՕ ԿԱՐՈՒԶՕ

Դրամա 1 գործ. հեղ Բրակօյի:

Սկիզբն է ճիշդ 8½ ժամին երեկոյեան: Վերջը՝ ոչ ուշ քան 12 ժամը:
Տեղերի գները 5-ից մինչև 50 կոպէկ:
Ռէժիսեօր՝ Ստեփանեան

Ծանօթութիւն.—ա) Հասարակութեանը արգելվում է իրանց հետ բերել մանկահասակ երեխաներ. բ) Վարագոյրը բարձրանալուց յետոյ դահլիճի մուտքի բոլոր դռները փակվում են: (առ.) 1088. 1—1

ՊԱՍՏԱՌՆԵՐ
(ОБОИ)
ԵՂԲ. ՏԱՐՆՕՊՕԼ
ՖԱԲՐԻԿԱՅԻ
8 կ. սկսած մինչև 6 ր. իւրաքանչիւր փաթեթը (ռուլօ):
Ունի պահեստներ Ռուսաստանի բոլոր մեծ քաղաքներում:
ԲԱԺԱՆՄՈՒՆՔԸ ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ
Գօլօվինսկի պր., 21, Արամեան. Ընկ. շինութ.
Տելեֆոն № 355.
ԳՆԵՐԸ ՖԱԲՐԻԿԱՅԻՆ
ՆՄՈՒՇՆԵՐԸ ՁՐԻ
(Ն.-շ.) (ա.) 310. 58—50

ԹԻՖԼԻՍԻ ՔԱՂԱՔԱԳԼԽԻ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆԸ

Թիֆլիս քաղաքի ինքնավարութեան առաջ դրված է քաղաքագլուխ ընտրելու հարցը, որ պէտք է լուծվի ամսիս 20-ին:

Այդ օրը քաղաքի իրաւատուները պէտք է իրանց քուէներով կոչեն քաղաքագլխի պաշտօնի համար մի կարող, ձեռնհաս և եթէ ոչ Թիֆլիսի ազգաբնակութեան ամբողջութեան, այլ գոնէ մեծամասնութեան համար ցանկալի և հաւանելի մի անձն:

Մենք անցեալ անգամ այն կարծիքը յայտնեցինք, որ, ներկայ հանգամանքներում, յարմարագոյն կանդիդատ կամ ընտրելի նկատում ենք դոկտոր Ալէքսանդր Խատիսեանին՝ քաղաքագլխի այժմեան պաշտօնակատարին:

Կը կամենայինք մի քիչ աւելի լայնօրէն բացատրել մեր կարծիքը:

Թիֆլիսի քաղաքագլխի հարցը միայն զուտ տեղական նշանակութիւն չունի. նա ունի և աւելի ընդհանուր՝ կովկասեան նշանակութիւն: Ճիշդ է, Թիֆլիսի քաղաքագլխի իրաւասութեան և գործունէութեան սահմանը Թիֆլիս քաղաքն է, բայց այս քաղաքը, լինելով Կովկասի մայրաքաղաք և մտաւոր կենտրոն, բնականաբար, որոշ ազդեցութիւն և հեղինակութիւն ունի կովկասեան միւս քաղաքների համար և Թիֆլիսի դումայի կամ քաղաքագլխի գործունէութիւնը որոշ պարագաներում և յաճախ խթան և օրինակ է լինում ու պէտք է լինի միւս քաղաքների համար:

Այդ պատճառով և մենք մի առանձին լրջութեամբ և զգուշաւորութեամբ պէտք է վերաբերվենք Թիֆլիսի քաղաքագլխի ընտրութեան հարցին և աշխատենք տալ նրան այնպիսի մի քաղաքագլուխ, որ կարողանայ արժանաւորապէս և պատւով ներկայացնել Կովկասի մայրաքաղաքը:

Միւս կողմից Թիֆլիս քաղաքը ունի այնքան հասունացած կարիքներ, պահանջներ և իրագործելու այնքան շատ ծրագիրներ հէնց իր բարեկարգութեան և բարգաւաճման համար, որ նրա ղեկավարը կամ լօրդմէրը պէտք է օժտված լինի անսպառ եռանդով, աշխատասիրութեան և, որ գլխաւորն է, շիտակութեան, անշահախնդրութեան ոգով, գործերի հասկացողութեամբ և լայն ծանօթութեամբ, որպէսզի այդ հասունացած կարիքները և պահանջներն ու ծրագիրները կարողանան իրագործվել: Բայց Թիֆլիսի քաղաքագլխի պաշտօնի համար կոչվող ընտրելին մանաւանդ օժտված պէտք է լինի մի այլ հանգամանքով. նա պէտք է չը լինի այս կամ այն ազգութեան—հայ, ռուս, վրացի, թուրք, հրէայ—կամ այս և այն խմբակի ընտրելին, այլ ամբողջ ազգաբնակութեան ընտրելին. պէտք է ընտրվի ոչ թէ անպատճառ հայ, կամ ռուս, կամ վրացի, այսինքն ընտրութեան մէջ ազգայնական ձգտում չը պէտք է լինի, այլ պէտք է ընտրվի միայն և եթ արժանաւոր քաղաքացին, լինի նա ռուս, վրացի թէ հայ: Թիֆլիսի դուման, ընտրելով քաղաքագլուխ հանգուցեալ իշխան Վ. Ն. Չերքեզօվին, ղեկավարվել էր ոչ թէ այն նկատումով, թէ նա վրացի է, թէ Թիֆլիսը լինելով Վրաստանի մայրաքաղաք, պէտք է անպատճառ վրացի ընտրել, ոչ, այլ որովհետև Չերքեզօվը ինքն օժտված էր այնպիսի յատկութիւններով, որ նա ցանկալի և համակրելի էր թէ վրացու, թէ ռուսի, թէ հայի և թէ թուրքի համար և որովհետև Չերքեզօվը հաւասարապէս պաշտպանում էր թէ հայ, թէ վրացի, թէ թուրք և թէ ռուս ազգաբնակութեան շահերը և պահանջները:

Նոյնը պէտք է լինի և ներկայ դէպքում: Քաղաքագլուխ պէտք է ընտրվի ոչ թէ անպատճառ հայ, որովհետև հայերը թէ ըստ ցենզի և թէ ըստ քանակի մեծամասնութիւն են կազմում, և ոչ անպատճառ վրացի, որովհետև Թիֆլիսը պատմական Վրաստանի հետ սերտ կապերով կապված է, այլ մի անձն, լինի նա ռուս, հայ թէ վրացի, որ նուիրված լինի քաղաքի շահերին, ...ք և սէր ունենայ գործելու և աշխատելու, հմտութիւն և ծանօթութիւն ունենայ քաղաքային ինքնավարութեան և շինարարութեան բարդ մեքենայի հետ և, որ գլխաւորն է, յարգանք ու համակրութիւն վայելէ ազգաբնակութեան մէջ առանց ցեղի և կրօնի խտրութեան, տուած լինելով ապացոյցներ իր անաչառութեան և անկողմնակալութեան:

Եւ ահա այդ տեսակէտներից ղեկավարվելով մենք գտնում ենք, որ ներկայումս երկու յարմար և ձեռնհաս կանդիդատներ կան քաղաքագլխի պաշտօնի համար՝—պ. պ. Ալ. Խատիսեան և իշխան Ալ. Մ. Արգուտինսկի: Եւ որովհետև վերջինս ինքը հրաժարվում է իր թեկնածութիւնը դնել, ուստի միակ յարմարագոյն և ձեռնհաս կանդիդատը մնում է Ալ. Խատիսեանը, որ ունի վերոյիշեալ յատկութիւնները, այն է՝ ի մօտոյ ծանօթ է քաղաքային գործերին, վարելով երկար ժամանակ վարչութեան անդամի և քաղաքագլխի պաշտօնակատարի պաշտօնը, ունի գիտական պաշար, հմտութիւն, հաւասարապէս յարգանք և համակրութիւն է վայելում ռուս, հայ, վրացի ազգաբնակութեան մէջ, ունի եռանդ, աշխատասիրութիւն և մինչև այսօր շահասիրութեան որևէ օրինակ ցոյց չէ տուել, այլ իր բարեխղճութեան բազմաթիւ ապացոյցներ է տուել:

Եւ մենք շատ ուրախ ենք, որ նոյնիսկ «Новая Рѣчь» թերթը, որ ներկայ քաղաքային վարչութեան գործերը քննող և դատափետող ընդդիմադիրների օրգանն է, խոստովանեց նոյնպէս, թէ ներկայ հանգամանքներում յարմարագոյն ընտրելին Ալ. Խատիսեանն է:

Անշուշտ, մենք չենք ասում, թէ Թիֆլիսի ռուս, հայ, վրացի հասարակութեան մէջ չը կան նրանից աւելի արժանաւոր ընտրելիներ. ոչ. բայց այդ ընտրելիներից ոմանք այլ պաշտօններում և ասպարէզներում գործելով, իսկ ուրիշներն էլ մօտիկ ծանօթութիւն և հմտութիւն չունենալով քաղաքային գործերին՝ ոչ իրանք են դնում իրանց թեկնածութիւնը և ոչ ուրիշները:

Ալ. Խատիսեանի՝ իբրև ընդհանուր հասարակական և գրական գործչի հետ մենք շատ հարցերում համամիտ չենք եղել և չենք, և նոյնիսկ պատահել է մեզ՝ պարսաւել նրա գործունէութիւնը որոշ հարցերի վերաբերմամբ. բայց այդ ամենևին չէ արգելում մեզ, իբրև հայ առաջադէմ մամուլի օրգանի, որի համար թանգ են նոյնպէս Թիֆլիս քաղաքի ազգաբնակութեան և առհասարակ քաղաքային ինքնավարութեան շահերը, այսօր հրապարակով ասել, որ քաղաքագլխի պաշտօնի համար ներկայ հանգամանքներում յարմարագոյն և արժանաւոր ընտրելին Ալ. Խատիսեանն է:

Եւ ողջունելով այդ թեկնածութիւնը, մենք յոյս ունենք, որ սեպտեմբերի 20-ին Թիֆլիսի իրաւատուները, առանց ազգութեան խտրութեան, կը միացնեն իրանց ձայները և մեծամասնութեամբ կընտրեն Խատիսեանին քաղաքագլուխ, որպէսզի և իրաւունք ունենան ապագայում խստիւ պահանջելու նրանից՝ իրագործել այն յոյսերը և ակնկալութիւնները, որոնք դրվում են նրա վրա՝ իբրև ձեռնհաս անձի՝ զարկ տալու քաղաքի բարգաւաճման:

Հ. Առաքելեան

ՎԵՐՋԻՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Բեռլին, 16 սեպտեմբերի

Երեկոյեան անկարգութիւնների վայր Մօաբիտի հետ հաղորդակցութիւնը բոլորովին կտրվեց: Մուտքը բաց է միայն նրանց համար, որոնք ցոյց են տալիս վկայաթղթեր, թէ նրանք ապրում են այդ մասում: Պատուիրված է պատուհանները փակ պահել: Սակայն հինգ տեղում տեղի ունեցան ընդհարումներ: Մի քանի մարդ վիրաւորված են և կալանաւորված: Ոստիկանները ունեն ջահեր:

Երեկոյեան ժամը 9-ին ամբոխը սկսեց յետ քաշվել դէպի Մօաբիտ: Մի տեղում ամբոխը սկսեց քարեր նետել: Ոստիկանները սկսեցին ...ձախ թրերով զարկել: Շատ կան վիրաւորվածներ, մի քանիսը ծանր. շատերն ընկան ձիերի ոտերի տակ: Ուշ երեկոյեան մի քանի տեղերում տեղի էին ունենում փոքրիկ ընդհարումներ: Երեկոյեան Մօաբիտի հիւանդանոցը տարվեցին 20 վիրաւորներ: Ամբոխից մի քանի անգամ անհետևանք կրակեցին:

Ռէյտերի գործակալութեան ներկայացուցիչը, որ երէկ «Դէյլի-Մէյլի» թղթակցի և երկու ամերիկացի ժուռնալիստների հետ աւտոմօբիլների վրայից դիտում էր ոստիկանութեան և ամբոխի ընդհարումը, վիրաւորվեց սըրով երկու ձեռքից ոստիկաններից, որոնք ժուռնալիստներին ընդունեցին ագիտատորների տեղ:

Երէկվայ ընդհարումների ժամանակ Մօաբիտում 73 մարդ ստացան այն տարիճանի խոր վէրքեր, որ հարկ եղաւ անմիջապէս վէրքերը փաթթել: Հինգ հոգի տարվեցին. հիւանդանոց, ուր այժմ ընդամենը պառկած են 22 վիրաւորներ: Բոլոր կալանաւորվածներին, բացի 5 հոգուց, նրանց ով լինելը պարզելուց յետոյ ազատ թողին:

Պարզվեց, որ երեքշաբթի օրը անկարգութիւնների ժամանակ ձերբակալված 13 հոգուց 9-ը պատկանում են սոց.-դեմոկրատական արհեստաւորների միութեանը: (Հ. Գ.)

Բեռլին, 16 սեպտեմբերի

Բաղէլի կայարանում պայթեց արկղի մէջ դրված մի ռումբ: Ծանր վիրաւորվեցին 2 երկաթուղային ծառայողներ: Ձերբակալվեց արկղի տէր ռուս Զագրեբը: (Հ. Գ.)

Վիեննա, 16 սեպտեմբերի

Էրենտալը իր խորհրդական Սապարեիի հետ մեկնեց Տուրին:

Ներքին գործերի, առևտրի և ֆինանսների մինիստրութիւնների կարգադրութեամբ մասամբ արգելվում է, մասամբ սահմանափակվում է մի քանի ապրանքների և աւարկաների ներմուծումը Ռուսաստանից: (Հ. Գ.)

Սարատոգա, 16 սեպտեմբերի

Ռուզվելտի առաջարկութեամբ հանրապետականները Նիւ-Եօրկ նահանգի կառավարչի պաշտօնի համար առաջադրեցին Ստիմսոնի թեկնածութիւնը: (Հ. Գ.)

Լոնդոն, 16 սեպտեմբերի

Լրագիրներում յայտարարութիւն է տպված 9,431,667 ռուբլու 4½%-ային ռուսական երկաթուղային վկայականներ հրատարակելու մասին: (Հ. Գ.)

Խարբին, 16 սեպտեմբերի

Միացեալ-Նահանգների զինուորական մինիստր Դիկկինսօնը երէկ մեկնեց Եւրոպա: (Հ. Գ.)

ԹԻՒՐՔԻԱՅԻ ՇՈՒՐՋԸ

Կ. Պօլիս, 16 սեպտեմբերի

Պաշտօնական «Թանին» մատնանշում է, որ գոյութիւն ունի խնտրիգ, որ ձգտում է թշնամացնել Թիւրքիային Ֆրանսիայի և Ռուսաստանի հետ: Այսպէս, նպատակ ունենալով Ռուսաստանի վարկը գցել Թիւրքիայի հասարակական կարծիքի առաջ, մատացածին է այն տեղեկութիւնը, թէ Ռուսաստանը բողոքել է Բօսֆորը ամրացնելու, Թիւրքաց նաւատորմի Սև ծովը այցելելու և Սամսօն-Սրվազի երկաթուղագծի կառուցման առիթով: «Թանինը» ընդգծելով Թիւրքիայի և Ռուսաստանի յարաբերութիւնների բարեկամական բնաւորութիւնը՝ նկատում է, որ կառավարութիւնը Սամսօն-Սրվազի երկաթուղագիծը կառուցանում է պետական միջոցներով՝ ձեռնարկութեան շահաւէտութեան պատճառով. ամրացնել Բօսֆորը՝ անկախ Թիւրքիայի բնական իրաւունքն է առանձնապէս, երբ բոլոր ժողովուրդները գտնվում են զինված խաղաղութեան դրութեան մէջ. ամրացնելը հետամուտ է բացառապէս ինքնապաշտպանական նպատակի: Լրագիրը ցանկութիւն է յայտնում, որպէս զի Ռուսաստանի և Թիւրքիայի միջև հաստատվեն հաստատուն բարեկամական յարաբերութիւններ: (Հ. Գ.)

Փարիզ, 16 սեպտեմբերի

Հավասի տեղեկութիւնների համաձայն, Մօնաստիրում ազգաբնակութեան կացութիւնը զինաթափ լինելու պատճառով անտանելի է. զօրքերը գործում են բռնութիւններ, հրդեհում են բանտարկվածների տները: Քրիստոնեայ ազգաբնակութիւնը գրգռված է: (Հ. Գ.)

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻ ՇՈՒՐՋԸ

Թեհրան, 16 սեպտեմբերի

Նասր-ուլ-Մուլքի Շվեյցարիայից ուղարկած հեռագիրը, չը պարունակելով մերժում պետական խնամակալութիւնից, մատնանշում է, որ անկարող է շուտով հայրենիք գալ օրգան. տկարութեան պատճառով:

Ապստամբութիւնը Մազանդարանում կրակոտ բնաւորութիւն է ստանում: Բանվեյին Սիփէհդարի և Էմիր-Մուքըրէմի նախակները: Կառավարութիւնը զգում է փամփուշտների պակասութիւն: (Հ. Գ.)

Ուրմիա, 16 սեպտեմբերի

Աւազակ Թէմիր-աղայի մշտական բնակատեղին՝ Իզմայիլ-Աղա-Ղալասի բերդն է, որ այժմ գրաւված է պարսից զօրախմբից: Նահանգի հիւսիս-արևմտեան մասը մաքրված է քիւրդերից: Քէրիմ-խանը արգելեց հացահատիկ ներմուծել Սուլդուզից Ուրմիա և յայտարարեց, որ թոյլ չի տայ, որպէս զի պարսից զօրամասը ներս խուժէ Դօլ և Բարանդուզ շրջանները: Հացահատիկ տանող կարաւանը ստիպված էր վերադառնալ Սուլդուզ:

Թիւրքական հիւպատոսը նահանգապետին ուլտիմատում ուղարկեց, պահանջելով մի ամսվայ ընթացքում բաւարարութիւն տալ թիւրքահպատակների 117 անհիմն պահանջներին: Նահանգապետը ասելով ուլտիմատումը կը թողնի անհետևանք: (Հ. Գ.)

«Рѣчь» լրագրին հեռագրում են Լօնդօնից, որ «Թայմս» թերթը մի յօդուած է տպել, որի մէջ առաջարկում է պահանջել, որ Ռուսաստանը դուրս հանէ իր զօրքերը Պարսկաստանից, ինչպէս Անգլիան դուրս է հանել իր զօրքերը Հարաւային Պարսկաստանից: Այս լուրի մէջ շատերը կամենում են տեսնել մի նշան, թէ անգլօ-ռուսական համաձայնութիւնը Պարսկաստանի վերաբերմամբ շուտով պէտք է փոփոխութիւն կրէ:

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՀԵՌՈ՛Ւ ԱԶԳԱՅՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԻՑ

Բռնակալների սիստեմն է՝ իրանց շահերի պաշտպանութեան համար ազգը ազգի դէմ յարուցանել, պետութեան բաղկացուցիչ տարրերը իրար դէմ լարել, կռւեցնել, որպէս զի դրանով իրանց գծուծ շահերը պաշտպանված լինեն ու qivide et impera-ին հաւատարիմ ծառայելով՝ իրանց գոյութիւնը ամրապնդեն։

Զանցնենք պատմութեան խորքերը. վերցնենք հէնց Աբդիւլ-Համիդի թագաւորութեան սև շրջանը և կը տեսնենք, որ նրա գոյութեան նպատակը Թիւրքիայի բաղկացուցիչ ազգերը իրար դէմ կռւեցնելն էր, որով նա երազում էր իր գոյութիւնը ընդմիշտ ապահովել։

Սակայն այն, ինչ որ ներելի է մի որևէ բռնակալի, նոյնը թոյլատրելի չէ մեր դարում ապրող իւրաքանչիւր անհատի, առաւել ևս որևէ գրողի, հասարակական գործչի, գրչի զինւորի, ժուռնալիստի։

Բայց արի ու տես, որ մեր իրականութեան մէջ գոյութիւն ունի մի ամբողջ բանակ այն կարգի գրողների, որոնք, առանց խորաթափանց լինելու և մանրազննին ուսումնասիրելու հասարակական այս կամ այն տխուր երևոյթի ծնող պատճառները, վեր են կենում ու սկսում են նիզակներ ճօճել աներևոյթ թշնամիների դէմ ու դրանով իրականութիւնը աւելի ևս խառնել, խառնշտել, ազգերի միջև լարումն առաջ բերել։

Եւ այդ բոլորը գիտէք ինչու, որպէս զի մի X-եանի փոխարէն հասարակական այս կամ այն հաստատութեան մէջ պաշտօն ունենայ մի V-ձէ։

Եւ ցաւը նրանումն է, որ երբ այս կարգի պարոններին համոզում էք, թէ չարիքը այն չէ, ինչի մասին որ նրանք գրում են ու զալմազալ անում, այլ որ այդ ամենը արդիւնք են բոլորովին այլ պայմանների, որ «շան գլուխը ուրիշ տեղ է թաղնված», որ այս կամ այն անարդարութեանը վերջ տալ կարելի է միայն այս-ինչ ձևով, որ նախ դրանց ծնող պատճառները պիտի վերացնել, որից յետոյ կը վերանան ինքնին և նրանցից առաջ եկած արդիւնքները, բայց թօրն թէ դրանց ուղեղում կարողանաք մազաչափ անգամ յեղաշրջում առաջ բերել ու տրամաբանօրէն դատել սովորեցնել։

«Հայերը Վրաստանի մայրաքաղաքում բուն են դրել, իրանց ձեռքն են առել ամբողջ վաճառականութիւնը, բազմել են քաղաքային ինքնավարութեան մէջ և թոյլ չեն տալիս, որ մի վրացի լաստերավառ [illegible] հասարակութեան մէջ», ահա ճպուռի երգին նմանող այն սերտած բառերը, որ դուք լսում ու կարդում էք շարունակ, անընդհատ, յայտնի պլոբի մարդկանց բերաններից ու թերթերում։

Եւ այս ամենը, մեր կարծիքով, ամենավտանգաւոր թշնամին է, որ շարունակ կրծում է մեր ներքին հասարակական կեանքը, թոյլ չը տալով համերաշխութեան ոգուն ամուր կերպով տեղ գրաւել մեր կեանքում։

Բաղկացուցիչ ազգերի մէջ տիրող նացիօնալիզմը պարունակում է իր մէջ բաժանականութեան, իմի ու քոնի թոյնը, խռովութեան, ատելութեան սերմը և պատճառ է դառնում անթիւ ու անհամար դժբաղդութիւնների։ Ու երբ կայ այդօրինակ նացիօնալիզմ, դա ինքնին մարտահրաւէր է, որպէս զի ընդհանուր կրքերը ծայր տան, զարգանան ու ապա բոցավառւեն։ Ցետաշրջականութեան ներկայ ևս օրերում նացիօնալիզմը աւելի վտանգաւոր թշնամի է, քան նա եղել է երբևիցէ։

Դա մի փտած ախտ է, դա գործարանների պահեստներում ամբարված ապրանքների այն տեսակիցն է, որի վրա դրոշմված է «бракъ» բառը։ Նացիօնալիզմը մի փչացած ապրանք է, որի տեղի ու անտեղի հրապարակ նետումը միայն և միայն շովինիստներին է թողնված, որոնք պղտոր ջրում ձուկ որսալու համար՝ սև ու մութ օրերում հրապարակ են նետում այդ պժգալի «бракъ»-ը, մութ մասսայի մտքերը պղտորելու և նրան իրանց շահերին ծառայեցնելու դիտաւորութեամբ։

Մենք կոչ ենք անում այն ամենին, որոնց սրտին մօտ կը լինեն մեր մտքերը, զգուշանալ այդ խարդախ ապրանքից, այդ «ПОДДѢЛКА»-ից, ինչ ազգութեան պատկանող մարդկանց կողմից էլ հրապարակ նետված լինեն դրանք։ Բարձր ազգայնական նեղ պարիսպներից, հեռու՛ թթու նացիօնալիզմից, զգո՛յշ շովէն մտքերից, որպէս զգուշանում էք խոլերայից, ժանտախտից...

Հեռու այդ փտած գաղափարը վաճառողներից, որոնք ներկելով իրանց խարդախ ապրանքը գոյնզգոյն, խայտաբղէտ ու գրաւիչ ներկերով՝ իբրև թարմ ապրանք են հրամցնում ձեզ։ Հեռո՛ւ նացիօնալիզմից։

Ցար. Գասպարեան

ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԳԱՒԱՌԻՑ

Շուշի, 11 սեպտեմբերի

Քաղաքիս պատգամաւորական ընտրութիւնները աւարտված են։ Երբեք Շուշին այդպիսի ընտրութիւններ կատարած չէ, չէ մասնակցած այնքան ժողովուրդ, որքան այժմ. այնքան հետաքրքրական չեն եղել ընտրութիւնները, որքան այժմ, և այդ ընտրութիւններին մասնակցել է ողջ քաղաքը։ Շուշեցիները ներկայումս աւելի խոր են ըմբռնել իրանց դպրոցի, եկեղեցական, կալուածական, դպրոցական և հոգևոր գործերի պակասաւոր և ցաւալի կողմերը և կամենում են վախճան դնել այդ թերութիւններին և սպեղանի՝ վիրաւոր տեղերին։ Եւ շուշեցիները կազմել են դրա համար կանօնաւոր ընտրութիւն, ընտրել են համեմատաբար բանիմաց պատգամաւորներ։ Այսօր այդ պատգամաւորների մէջ արծարծվում է այս հարցը, որ նախ 'քան հոգաբարձուների ընտրութիւնն կազմելը, խնդիր յարուցանեն մանրազննին քննելու, թէ ինչ է արել մինչև վերջին օրերը ներկայ հոգաբարձական կազմը, ինչ ծախսեր է արել, իրաւունք ունէ՞ր առանց հասարակութեան և նուիրատուների կամքը հարցնելու՝ ծախսել նրա մայր գումարը և այլն, ապա թէ սկսել հոգաբարձուների ընտրութիւն կատարել։ Առ հասարակ նկատելի է, որ ներկայ պատգամաւորական կազմը աւելի իր կերպով է ուզում ծանօթանալ դպրոցի նիւթականի մասին, թէ ինչ ու ինչ ունի, կամ չունի դպրոցը, ապա ըստ այնմ ընտրութիւն կատարել։ Այսպէս՝ ամենայն հաւանականութիւնով կարող ենք ասել, որ դպրոցը կունենայ հոգաբարձուների այնպիսի կազմ, որ մինչև այսօր չէ ունեցել—և այս փառք և պարծանք կը լինի—թեմական խորհրդի համար գիտակից անդամներ և վերջապէս այնպիսի առաջնորդ, որ Ղարաբաղը մինչև այսօր տեսած չը լինի։ *

—

Վաղարշապատ, 13 սեպտեմբերի

Ամսիս 12-ին Խաչվերացի տօնն էր կատարվում Էջմիածնում։

Երեկոյեան վանքի ազդարարը ամբողջ միաբանութեանը հրաւիրեց եկեղեցի։ Թիւրքիայից եկած բոլոր եպիսկոպոսացու վարդապետները իջել էին եկեղեցի։

Երեկոյեան ժամերգութիւնը կատարելուց յետոյ ամբողջ միաբանութիւնը շուրջառ առած խաչով, խաչվառով ու կերոններով դուրս եկաւ վանքի արևմտեան կողմը և կատարեց Խաչվերացի թափօրը։ Ոսկեայ ճաճանչաւոր խաչը, որի մէջ զետեղված էր Կենաց-Փայտի մասը, դրված էր մի սկուտեղի մէջ, որը լի էր զանազան հոտաւէտ և գունաւոր ծաղիկներով և որը տանում էին երկու քահանաներ։ Հանդիսադիրը տեղապահն էր, որը՝ զգեստաւորված՝ կատարեց թափօրը։ Պէտք է ասած՝ այս տարի շատ անշուք կատարվեց։ Նախ երգեցողութիւնը անկանօն էր, կանօնաւոր երգիչներ չը կային, միայն Քոչարեանն էր և Յովհ. Հախվերդեանը։ «Մի ծաղկով գարուն չի լինի»։ Երկրորդ՝ շատ ուշ սկսեցին և մթութեան պատճառով շտապում էին ասածը։ Հնում, ես յիշում եմ, այս հանդէսը լինում էր շատ շքեղ և թափօրը կատարվում էր ոչ թէ միայն արևմտեան կողմը, ինչպէս այս տարի կատարեցին, այլ վանքի չորս կողմը՝ արևելք, արևմուտք, հարաւ, հիւսիս, որի համար յատուկ պատրաստված տեղեր ունի։

Այդ օրը Վեհափառ Կաթողիկոսի օծման տարեդարձն էր։

Շնորհաւորելու եկել էին Երևանի փոխանորդ Խորէն վ. Մուրադբէգեանը, կոնսիստորիայի անդամ-քահանաները, Թեմ. դպրոցի ուսուցիչներից և հոգաբարձուներից մի քանիսը։ Եկել էին Էրզրումից, Ախալքալաքից, Ալէքսանդրոպոլից և այլ տեղերից ուխտաւորներ, որոնցից շատերը կարծել էին, թէ այդ օրը լինելու է միւռօնօրհնութիւն։

Ինչպէս իմացանք, Թիւրքիայից եկած եպիսկոպոսացուները հետևեալներն են. 1) Երուսաղէմի փոխանորդ՝ Դանիէլ վ. Ներսիսեան, 2) Եգիպտոսի առաջնորդ՝ Մկրտիչ վ. Աղաւնունի, 3) Տիգրանակերտի առաջնորդ՝ Զաւէն վ. Տէր-Եղիաեան, 4) Սեբաստիայի առաջնորդ՝ Թորգոմ վ. Գուշակեան, 5) Գաղատիայի առաջնորդ՝ Բաբգէն վ. Կիւլէսերեան, 6) Էրզրումի առաջնորդ՝ Սմբատ վ. Սաատէթեան, 7) Կտուց անապատի վանահայր՝ Ստեփաննոս վ. Աղազադեան և 8) Բանդրմայի և Բալըկէսիրի առաջնորդ՝ Կարապետ վ. Մազլումեան. վերջինս դեռ ևս չէ եկել, սպասվում է։ Բացի վերոյիշեալ վարդապետներից՝ Ռուսաստանից ձեռնադրվելու է Խորէն վ. Մուրադբէգեանը։ Վերջինիս եպիսկոպոսացման համար Երևանի Թեմ. խորհուրդը մի խնդրագրով դիմել էր Վեհափառ Հայրապետին։ Եպիսկոպոսական ձեռնադրութիւնը լինելու է առաջիկայ կիրակի, ամսիս 19-ին։

Վաղարշապատը կենդանութիւն է ստացել. ճեմարանի աշակերտները, ուսուցիչները, գիւղի երկսեռ դպրոցների ուսուցիչ-ուսուցչուհիները և աշակերտները եկել են և սկսվել է դպրոցական նոր տարին։ Մեկը գնում է դպրոց, միւսը վերադառնում է, մի ուրիշը այգի է գնում և այլն։

Այս տարի բամբակի բերքը ջրի պակասութեան պատճառով շատ պակաս է. արդէն բացվել է և սկսել են հաւաքել։ Այգեկութը նոյնպէս սկսվել է. այս տարի խաղողի բերքը նոյնպէս վատ է. տեղ-տեղ երևում էր «չոռ» կոչված հիւանդութիւնը։ Վատ էր նոյնպէս ցորենի բերքը՝ կարկուտի խփելու պատճառով։ Մի խօսքով այս տարի մեզ համար վատ տարի էր։

Վ. ք. Աղազադեան

—

Աստրախան, 9 սեպտեմբերի

Սարատովում վերջերս կազմակերպված ակցիօներական «Русь» ընկերութիւնը, որ «Надежда» ընկերութեան շոգենաւային գործերի լիկվիդացիայի ժամանակ ձեռք բերեց վերջինի՝ Վոլգայի վրա ունեցած բոլոր շոգենաւերը, իր վերջին մի ժողովում վճիռ է կայացրել ոչ մի ակցիա չը ծախել հրէաներին։

Այդպիսի մի տգեղ, «սօիւզնիկային» վարմունք չափից դուրս վիրաւորած լինելով հրէայ վաճառականների ինքնասիրութիւնը՝ տեղական ձկան առևտուրով պարապող հրէայ ֆիրմաները վճռել են ոչ մի պուդ ապրանք չուղարկել այլևս այդ ընկերութեան միջոցով։

Այդպէս էլ վարվում են արդէն՝ աւելի քան մի ամիս է։

Ի նկատի առնելով, որ գրեթէ ամբողջ ձկան արտահանութիւնը գտնվում է հրէաների ձեռքում, և այդ ապրանքը ուղարկվում է այստեղից միլիօնաւոր պուդերով, այդ որոշումը անհետևանք չէր անցնի, եթէ շոգենաւատէրերը նախապէս իրանց այդպիսի վտանգներից ապահոված չը լինէին։

Շոգենաւային բոլոր ընկերութիւնների մէջ, դեռ ևս գարնան սկզբից, կազմվել է սինդիկատ, «трестъ»։ Սինդիկատը որոշել է իւրաքանչիւր ընկերի բաժինը, համաձայն նրա շոգենային ույժերի, և ում էլ ուզում էք յանձնէք ձեր ապրանքը, ում նաւահանգստումն էլ նրան ընդունելու լինեն, բեռը տարվելու է սինդիկատի որոշած շոգենաւերով։

Փոխադրութեան վարձը բարձրացրել են։ Ջրի տոմսակներ արտահանողներին այլևս չեն տրվում։

Հրէաները, աչքի առաջ ունենալով այդ, սկսել են այժմ իրանց ապրանքը երկաթուղուն յանձնել, ուշ չը դարձնելով տարիֆի տարբերութեան վրա։ Այդ տարբերութիւնը չէ՞ որ սպառողն է վճարելու։

Այժմ, ձկան արտահանութեան համեմատաբար թոյլ ժամանակը, այդ ի հարկէ կարելի է, բայց երբ հրապարակի վրա եղող ապրանքը երկաթուղին անկարող կը լինի իր ույժերով փոխադրել ժամանակին, անա այդ ժամանակ ամենքն էլ համոզված են, որ ոչ մի ֆիրմա դիմանալ չէ կարող և ուզի չուզի այդ մարդկանց մօտը պէտք է գնայ և նրանց պայմանները պէտք է ընդունի։

Եւ այդ օրին շոգենաւատէրերը սպասում են ամենայն հաւանականութեամբ և ամենայն սառնասրտութեամբ։

Ո՞վ է տուժում այդ բոլորից։ Հասարակ ժողովուրդը։ Պէտք է իմանաք, որ «սեւլեօտկան» և «վոբլան» ռուս հասարակ դասակարգի, մուժիկի կեանքի անհրաժեշտ պէտքերից մէկն է, ինչպէս հացը, կերոսինը, շաքարը։ Նրա թանգանալու [illegible] ուած է նրա առանց այն էլ աղքատ տնտեսութեան համար։

«Русь» ընկերութեան մէջ հրէաներ չընդունելու որոշումը, մեծ մասամբ եղել է ոչ թէ ազգայնական տեսակէտից, այլ, ինչպէս ասում են, ակցիօներները վախեցել են, որ իրաւունք տալով հրէաներին՝ նրանք կամաց-կամաց ամբողջ գործը իրանց ձեռքը կառնեն և ձկան փրախտը կէժանացնեն։

Ամենքի համար էլ պարզ է, որ հրէայ վաճառականը չէ հետևում ռուսական «կուլակային» սիստեմին, նա բուրլուն բուրլի շահ չէ վերցնում, նա օգտվում է փոքր պրօցենտով, միայն ուժեղացնելով իր գործի շրջանառութիւնը. նա այնու ամենայնիւ ի վերջոյ աւելի է աշխատում ռուսից։ Այդպիսի մի տարրի՝ իրանց մէջ ընդունելը ձեռնտու չէր «կուլակներին»։ Աբ. Աղ.

—

Քութայիս, 16 սեպտեմբերի

Քութայիսում արդէն սկսվել են քաղաքային դումայի նոր ձայնաւորների ընտրութիւնները եկող քառամեակի համար։ Ընտրողները մեծ հետաքրքրութիւն և եռանդ են ցոյց տալիս և հաւաքվում են մեծ թւով։ Ինչպէս երևում է, ընտրութեան ղեկավարները ներշնչված են կուսակցական հոգով. շատերին, որոնց վրա յոյս չունեն, նրանք չեն մտցրել ընտրողների ցուցակի մէջ, ուստի բողոքներ են պատրաստվում կառավարութեան ներկայացնելու՝ ընտրութիւնները բեկանելու համար։

Ս. Նազարեան

ԱԶՈՂ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆ

Գանձակ, 15 սեպտեմբերի

Գիւղացին իր լայն ու ընդարձակ հողերից, պարարտ արօտատեղերից, ջրառատ վայրերից, շրջապատի հարուստ պայմաններից չէ կարողանում օգտվել։ Նա արիւն քրտինք է թափում և ստանում է այնքան, որքանով ինքը կարող է միայն մի քանի ամիս ապրել։

Պատճառը...

Գիւղը ապրում է առանց յոյզերի, առանց ձգտումների։ Նոր հօսանք ստեղծել, շրջապատող հարուստ պայմանները շահեցնելու տենչեր, ընկերական կապակցութիւններ, կեանքի բարգաւաճման մասին մտածել՝ գիւղը երազել անգամ չէ ցանկանում։

Ինչու...

Գիւղը խաւարն է պաշտում ու նրան յարմարող մարդկանց երկրպագում։ Նա հաւատարիմ է պապերից մնացած սովորութիւններին ու գործողութիւններին։ Գիւղը հասարակական կենսական նշանակութիւն ունեցող գործերը առաջ տանելու համար վարիչներ է ընտրում նրանց, որոնք իր պէս են մտածում, իր ծափերին արձագանք տալիս։

Տանուտէրի ընտրութիւն է...

Գիւղը ամբողջովին ոտքի է կանգնում, ծեր ու երիտասարդ, հասկացող ու անկիրթ՝ խմբէ խմբի, խօսք խօսքի են տալիս, չափում, ձևում, երկար ու կարճ անում, օղու ու գինու բաժակների աջակցութեամբ մի քանի շաբաթից յետոյ ընտրութիւնը կայացնում, տանուտէր են ընտրում։

Ո՞վ...

Նրան, ով կարող է պատմական մաղակի մէկը՝ երկու դարձնել, ծծել, կեղեքել, գիւղի բաղդը խճճել, ջուրը պղտորել՝ աւելի առատ ձուկ որսալու համար։

Իսկ երբ հարկաւոր է քահանայ ընտրել։

Բաւական է, որ քահանայացուն շարականների աշխարհով անցած լինի և կարողանայ իր անունը ազգանունը մի կերպ գրել. նա գիւղի փոքր ու պարծանքն է, նրա արժանաւոր ու հաւատարիմ հովիւը, եկեղեցու զարդը։

Տանուտէր և քահանայ։

Մեկը մարմնաւոր, իսկ միւսը հոգևոր գործերի կարապետներ։ Առաջինը մտրակին ապաւինած, իսկ երկրորդ Մաշտոցով զինված գիւղի սրտին տէր են դառնում ու իրանց տեսակի հունձերի միջոցով խաւարի վրա խաւար, կուրութեան վրա կուրութիւն բարդում։ Ո՞վ է նրանց առաջ ճանապարհը փակողը. ո՛չ ոք։

Խեղճ գիւղ...

Նա կարո՞ղ է, քեզ եմ հարցնում, ընթերցող, այս տխուր իրականութեան մէջ մտածել նոր հօսանքի, ընկերական կապակցութիւնների, կեանքի բարենորոգութիւնների գործերի մասին։ Անկասկած ո՛չ և ո՛չ։

Բայց անկարող եմ ծածկել իմ բերկրութիւնը մեր շրջանում գտնվող Գառնակեր գիւղի արած մի աչքող քայլի առիթով։ Մի քայլ, որ օրինակելի է և խրախուսանքի արժանի։

Մօտ ամիս ու կէս առաջ Գառնակեր գիւղը զրկվելով իր հովիւ Յ. քահ. Բալեանից, նա գիւղական տէրացուների վրա խաչ դնելով, համոզված լինելով որ նրանցից ոչ մէկը իր ծով կարիքներին բաւարարութիւն չէ տալու, հաւատացած լինելով որ XX դարը իր պահանջներով վաղուց է սև գիծ քաշել այդպիսիների վրա՝ միաձայն ընտրում է տեղիս քաղաքային դպրոցի հայոց լեզուի ուսուցիչ Կարապետ Բալեանցին։

Ընտրվածը տուել է իր համաձայնութիւնը, որ մինչև իր կեանքի վախճանը կապված է մնալու գիւղի հետ։ Արդ՝ բոլորիս միակ ցանկութիւնն է Կ. Բալեանցին տեսնել գիւղի հետ կապված, որի իդէալը գիւղն է, մտածմունքի առարկան՝ նրա անյատակ հոգսերն ու ցաւերը։

Շնորհաւորում ենք Գառնակեր գիւղի արած քայլը, որ խրախուսանքի է արժանի։

Մեծ յոյս ունենք, որ Բանանց և Փիբ գիւղերը, որոնք քահանայի կարիք ունեն, Գառնակերի օրինակին կը հետևեն՝ ընտրելով կրթված և ժամանակի պահանջներին համապատասխան քահանայացուներ, որոնք, մկրտելուց, պսակելուց և թաղելուց զատ՝ կարող կը լինեն առաջ տանել կրթական և հասարակական կենսական նշանակութիւն ունեցող խնդիրներ ու հարցեր, գաղափար տալով թէ գիւղը ինչպէս պէտք է օգտվի իր շրջապատից և այն հարստութիւններից, որոնք ոտքերի տակ կոխոտվում են, առանց ըմբռնելու նրանցից օգտվելու եղանակները և ձևերը։

Գիւղին հարկաւոր են բանիմաց ու նրա ցաւերով տոգորված անդամներ, որոնց մէջ է նրա փրկութիւնը։ Սարգօ

ԴԱՏԱՍՏԱՆԱԿԱՆ ԴԱՀԼԻՃԻՑ

Հոկտեմբերի 11-ին Թիֆլիսի դատաստանական պալատում կը քննվի այժմ դադարեցված «Դրօէբա» թերթի խմբագիր Ի. Ալլաձէի գործը, որը մեղադրվում է քրէական օրէնսգրքի 129-րդ յօդուածի համաձայն, իր թերթում տպված վնասակար յօդուածների համար։

—

Դատի են ենթարկված վրաց «Էրի» թերթի խմբագիր Գ. Սուրգուլաձէն և նոյն թերթի աշխատակից երդուեալ-հաւատարմատար Գ. Գվազավան, վերոյիշեալ թերթի մէջ «Զէխիա» վերնագիրը կրող յօդուածի համար։

—

Այս օրերս Սամարայի տաժանակիրների բանտում թոքախտից մեռաւ քաղաքական յանցաւոր Իլիա Սօսէլիան, որը «Սէնակի հանրապետութեան» գործի համար դատապարտված էր մահվան պատժի, որպիսի պատիժը ապա փոխարինվեց 15 տարվայ տաժանակիր աշխատանքներով։

—

Սեպտեմբերի 13-ին Քութայիսում Թիֆլիսի դատաստանական պալատի սէսսիան քննեց վրաց «Փոնի» թերթի խմբագիր Գ. Գիօրգաձէի գործը, որը մեղադրվում էր քրէական օրէնսգրքի 129-րդ յօդուածի 3-րդ կէտի համաձայն։

Գ. Գիօրգաձէն դատապարտվեց եռամսեայ բանտարկութեան. բայց մինչև վճռի ի կատար ածումը՝ նա ազատվեց արգելքի տակից 200 րուբլու երաշխաւորութեամբ։

ԽՈԼԵՐԱ ԵՒ ԺԱՆՏԱԽՏ

◆ Թիֆլիսի խոլերային բարակներում մնում էին 3 հիւանդներ. սեպտ. 15-ի առաւօտեան ժամը 9-ից մինչև սեպտ. 17-ի առ. ժամը 9-ը մեռան 2 հոգի և ոչ ոք չը հիւանդացաւ. այժմ մնում է մի հիւանդ։

—

15 սեպտեմբերի

Պետերբուրգ.—Մայրաքաղաքում մի օրում հիւանդացան 22, մեռան 11, բժշկվում են 477։

Սուխում քաղաքը յայտարարվում է խոլերայից անբարեյաջող։

16 սեպտեմբերի

Պետերբուրգ.—Խոլերայով հիւանդացան 16, մեռան 11, մնում են 458։

Պոլտավա.—Մի շաբաթում խոլերայով հիւանդացան 18, մեռան 14։

Հռոմ.—Ապուլիայում հիւանդացան 3, մեռաւ 1։ Նէապոլում հիւ. 24, մեռան 14։

Ռիգա.—Օդեսսայից եկող ճանապարհորդների վրա նշանակվեց հսկողութիւն։ (Հ. Գ.)

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

◆ Սեպտեմբերի 11-ին Պետերբուրգի գիւղատնտեսական թանգարանի շէնութեան մէջ կայացաւ եղջիւրաւոր անասունների մասսային բուծման հարցերին վերաբերեալ առաջին ռուսական համաժողովի հանդիսաւոր բացումը։ Բազմանը ներկայ էին համաժողովի աւելի քան 250 անդամներ։ Համաժողովի նախագահ ընտրվեց միաձայն պրօֆեսօր Մ. Ի. Պրիդորօգինը։ Համաժողովի պրէզիդիումի մէջ ընտրվեցին՝ Մ. Մ. Շչէպկին, պրօֆեսօր Խանէվսկի, Ալէքսանդր Քալանթար (Կովկաս), Աւետիս Քալանթար, Պարօմով (Խարկով) և Ֆրիդոլին՝ քարտուղար։ («Ր.»)

◆ Ինչպէս հաղորդեցինք, հոկտեմբերի 10-ին Թիֆլիսի առաջնորդարանում նշանակված է թեմական պատգամաւորների ժողովը, որ հրաւիրվում է միայն ընտրելու Ներսիսեան դպրոցի հոգաբարձուներ և վերաքննիչ յանձնաժողովի անդամներ։ Գոնէ այսպէս է ասված առաջնորդի հրաւիրագրի մէջ։ Այժմ մեզ հարց են տալիս, թէ ժողովը չէ՞ ձեռնարկելու արդեօք թեմական խորհրդի անդամների ընտրութեան։ Այդ հարցին ոչ մի պատասխան տալ չենք կարող. հարցնողները թող ուղղակի դիմեն առաջնորդին։

◆ Թիֆլիսի դումայի առաջիկայ նիստերից մէկում քննվելու է քաղաքային իրաւագէտի առաջարկութիւնն այն մասին, որ տեղական կրթական հաստատութիւնների մէջ ներկայացուցիչներ լինեն նաև քաղաքային դումայի կողմից, որոնք գործելու են ծնողական ժողովների հետ միասին։

◆ Թիֆլիսի զանազան տեղերից վերցված ջրի բակտերիօլոգիական քննութիւնը ցոյց տուեց, որ նրա մէջ խոլերայի վիբրիօններ չեն պարունակվում. սակայն մի քանի տեղերի ջրի մէջ նկատելի են խոլերանման վիբրիօններ։

◆ Թիֆլիսի նահանգապետը 3 օր ժամանակ է տուել քաղաքային վարչութեան՝ վճարելու այն դրամը, որ քաղաքը համաձայն Բարձրագոյն հաստատված որոշման, տալու է զինւորական մասերի բնակարանների համար։

◆ Քաղաքային վարչութեան մէջ հաշւել են, որ եթէ տուրք նշանակվի Թիֆլիսի թատրոններից, զուարճատեղիներից և սինեմատօգրաֆներից, յօգուտ քաղաքի, տարին կը ստացվի մօտ 40,000 րուբլի։

◆ Թիֆլիսի քաղ. վարչութեան յանձնարարութեամբ ինժեներ Կոզնովիցկին կազմում է արձանների նախագիծ հանգուցեալ քաղաքագլուխներ Մատինեանի և Իզմ. Չերքէզովի համար։

◆ Այս երկու օրս բժ. Մօնինը Ժողովրդական Համալսարանի Ընկերութեան խնդրանօք դասախօսութիւն կը կարդայ պրօֆ. Էրլիխի «606»-ի մասին։ Յօգուտ Ժող. Համ. Ընկերութեան դասախօսութիւն է կարդալու նաև Աբ. Գվալաձէն վրացական ցեղի մասին։

◆ Թիֆլիսի Հասարակական Կլուբում այսօր ընթրիքից յետոյ կը լինի գրական-երաժշտական բաժին։

◆ Հոկտեմբերի 17—22-ին Թիֆլիսում կը բացվի թռչնապահութեան ցուցահանդէս։

◆ Թիֆլիսի քաղաքային վարչութիւնը անցեալ օրը փոխադրեց Պարիզ՝ Էրնար բանկին 104 հազար րուբլի՝ փոխառութեան տոկոսները վճարելու համար։

◆ Թիֆլիսի քաղ. անշարժ կայքերի վերագնահատութեան աշխատանքները 10-րդ քաղաքամասում աւարտվեցին։ Գնահատիչ մասնախմբերը ձեռնարկել են իրանց գործին այժմ IX քաղաքամասում։

◆ «Աղբիւր-Տարազ» հանդէսների խմբագիր-հրատարակիչ Տիգրան Նազարեան թոյլտւութիւն է ստացել հրատարակել իր խմբագրութեամբ մի ամենօրեայ ռուսերէն թերթ «Թատրոն և Երաժշտութիւն» վերնագրով, թատրոնական-երաժշտական-գեղարուեստական ընդհանուր բովանդակութեամբ։ Այս առիթով սեպտեմբերի 15-ին և 17-ին ժողովներ կայացան «Աղբիւր-Տարազի» խմբագրատան մէջ, որին ներկայ էին Արքունական թատրոնի օպերային խմբի կառավարիչ Էյխէնվալդ, Արտիստական թատրոնի ռուսաց դրամատիկական խմբի ղեկավար Նիկուլին և մի քանի երա-

ժըշտագէտներ ու գրողներ։ Խորհրդակցութիւնը սկզբունքով համակրելով «Թատրոն և Երաժշտութիւն» թերթի հրատարակման գաղափարին, աջակցութեամբ տեղական թատրոնական-երաժշտական-գեղարուեստական ույժերի, ընտրեց մի մասնաժողով՝ բաղկացած Եյխենվալդից, Նիկուլինից և Տ. Նազարեանից, որպէսզի այդ մասնաժողովը պատրաստէ թէ հրատարակութեան նախահաշիւը և թէ ինչ միջոցներով կարելի է առաջ տանել հրատարակութեան գործը և ինչ հաստատութիւններ կամ անձինք համաձայն են մասնակցել։

◆ Բուխտայիսից հաղորդւում են Թիֆլիսի վրաց լրագիրներին, որ դասախօսուհի Ա. Ա. Կօրսինին այնտեղ կարդացել է մի քանի դասախօսութիւններ։

◆ Սեպտ. 16-ին Սուրախանում Բագուի Ընկերութեան նաւթահորում սկսեց ֆօնտան խփել, տալով օրական մօտաւորապէս 150 հազար փութ նաւթ։

◆ Նոր-Նախիջևանի «Լոյս» շաբաթաթերթի մէջ մի քաղաքացի առաջարկում է տօնել Րօստովի «Приаз. Край» թերթի խմբագիր Սերովբէ-աղա Յարութիւնեանի 35-ամեայ հասարակական գործունէութեան յոբելեանը։

◆ Նոյն թերթը հաղորդում է, որ Բեսարաբիայի թեմի առաջնորդ Ներսէս արքեպիսկոպոսը տուել է պատճառաբանեալ և ոչ դրական հրաժարական, այն էլ ոչ թէ Կաթողիկոսին, այլ սինոդին, և նրա հրաժարականը դեռ չէ ընդունված։ Մեր կարծիքով՝ ժամանակ է, որ Բեսարաբիայի թեմի համար ընտրվի մի կարող և հմուտ առաջնորդ և Ներսէս արքեպիսկոպոս խոհեմութիւն արած կը լինի ինքնաբերաբար հրաժարվել իր պաշտօնից, ի նկատի ունենալով, որ իր ծերութիւնը և ժողովրդի դժգոհութիւնը բաւական լուրջ դրդիչներ են այդպիսի քայլ անելու։

◆ Այսօր Թիֆլիսի Բօրսայի դահլիճում կը բացվի Հասարակական Կլուբի ձմեռվայ սէզօնը։

◆ «Հանդէս Ամսօրեայի» սեպտ. 9-ի համարում հերքված է այն լուրը, որ տրվել էր հայերենագէտ դօկտօր G. Marquart-ի մահվան մասին։ Վախճանվել է տիկին Marquart։

◆ Նոյն հանդէսի մէջ տպված է հայերէնագէտ Ֆրանց Նիկօլա Ֆինկի, որ մայիսի 4-ին վախճանվեց Բեռլինում, ընդարձակ կենսագրութիւնը և լուսանկարը։

ԲԱԳՈՒԻ ԼՈՒՐԵՐ

—

◆ Սեպտ. 14-ին Բագւում, տպարանական բանւորի բնակարանում ոստիկանութիւնը գտաւ գաղտնի տպարան տառերի և տպարանական զանազան պարագաների մեծ քանակութեամբ։ Կան ձերբակալվածներ։

◆ Ս. Տէր-Գրիգորեանը հրաւիրում է մի շարք օդագնացների Բագւում հոկտեմբերի կէսերին օդագնացութեան մրցում նշանակելու նպատակով։ Մտադրութիւն կայ հրաւիրել Ուտօչկինին, Եֆիմօվին և ուրիշներին։ Տէր-Գրիգորեանը եղաւ քաղաքապետի մօտ և առաւ նրա համաձայնութիւնը։

◆ Օդագնաց Կուզնեցօվը Տագանրօգից հեռագրում է քաղաքագլխին. «Խնդրում եմ ձեր աջակցութիւնը Բագւում իմ թռիչքների համար աշխատելու մէջ»։ Դրան քաղաքագլուխ Րաեվսկին պատասխանել է հեռագրով. «Չը գիտեմ ինչով կարող եմ ես աջակցել ձեզ»։

◆ Բ. Դոլուխանեանի մահվան լուրը ճնշող տպաւորութիւն գործեց Բագուի հասարակութեան վրա։

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԻ ԳԵԱՆՔԻՑ

—

◆ Ցալտայից հեռագրում են «Голосъ Москвы» լրագրին, որ գեներալ Դումբաձէն իր հրատարակած հրամանի մէջ սպառնում է ադմինիստրատիվ կարգով արտաքսել Ցալտայից այն տղամարդկանց, որոնք դիտում են լողացող կանանց։

◆ Ստատիստիքական վերջին տեղեկութիւնների համաձայն՝ Մոսկվայի նահանգի զեմստվային ծառայութեան մէջ պաշտօնավարում են 156 բժիշկներ, 344 ֆելդշերներ ու ֆելդշերուհիներ, 1466 ուսուցիչներ և ուսուցչուհիներ, 35 անասնաբոյժեր, 30 գիւղատնտեսներ, 26 ապահովագրական գործակալներ և 12 հոգի հաղորդակցութեան ինժեներներ։ Զեմստվային վարչութեան բոլոր բաժանմունքների գրասենեակների ծառայողների թիւը հասնում է մօտ 300-ի։

◆ Նախորդ տարիների նման Ռուսական Ագրոնոմների Փոխադարձ Օգնութեան Ընկերութիւնը այս տարի ևս նոյեմբերին Մոսկվայում կազմակերպում է գիւղատնտեսական դասընթացներ։

◆ Պետերբուրգի կօնսերվատորիայում քննութիւնները արդէն վերջացել են։ 600 հոգի քննութիւն տուողներից 400-ը կտրվել են։ Երգեցողութեան դասարանում 45 հոգուց ընդունված են 12-ը։

◆ Կանանց պօլիտեխնիկական բարձր կուրսերում 175 ազատ տեղերի համար ընդունված են միայն 137 հոգի. այդ պատճառով որոշված է ընդունելութիւնը շարունակել։

◆ 1906 թւին պատժիչ ջօկատը գնդակահար էր արել Էդուարդ Գեորգիէվիչ Պրէտէ անունով մէկին, որը ապահովագրել էր իր կեանքը Գեներալնի Ապահովագրական Ընկերութեան մէջ։ Պրէտէի եղբայրը եղբօր ապահովութիւնից յետոյ 5 հազար րուբլու պահանջ էր յայտնել յիշեալ ապահովագրական ընկերութեան, բայց վերջինս մերժել էր վճարել ապահովագրական պօլիսը։ Գործը հասաւ դատարանին, որտեղ ընկերութիւնը իր մերժումը պատճառաբանում էր նրանով, որ Պրէտէն գնդակահար է արված, նշանակում է մահվան պատժի է ենթարկված, այսինքն զրկված է բոլոր իրաւունքներից։ Դատարանը սակայն արդարացի գտաւ Պրէտէի պահանջը, որովհետև Պրէտէին նախ քան գնդակահար անելը չեն ենթարկել ոչ ոստիկանական և ոչ էլ դատաստանական քննութեան, ապա ուրեմն առանց դատի ենթարկելու գնդակահար անելու դէպքում չէ կարող խօսք ծագել բոլոր իրաւունքներից զրկելու մասին։ Ահա այդ հիման վրա դատարանը վճռել է գործը յօգուտ Պրէտէի։ Սեպտեմբերի 9-ին նոյն գործը քննվել է դատաստանական պալատում։ Վերջինս հաստատել է դատարանի վճիռը։

ԼՈՒՐԵՐ ՎՐԱՑ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԻՑ

—

◆ Գուրիայում ապրող վրացի ինժեներ Ն. Սուլխանիշվիլին հնարել է մի նոր ձևի մեքենայ, որով դիւրութեամբ կարելի է բարձրանալ բարձր շինութիւնների վրա և իջնել։ Այս մեքենան, իր կազմի պարզութեան շնորհիւ, դիւրամատչելի է ամենքի համար, որի վրա յատուկ ուշադրութիւն են դարձրել եւրոպացի կապիտալիստները։ Մեքենան թէ լրագրութեան և թէ գիտակ անձնաւորութեանց կողմից արժանացել է գովասանքի։

◆ Տարիներ առաջ Թիֆլիսի մի խումբ վրացի կանանց շրջանում միտք յղացաւ հիմնել մի մանկապարտէզ վրացի մանուկների համար, որը ժամանակին կառավարութեան կողմից արգելքի հանդիպեց։ Այժմ թոյլատրված է վերոյիշեալ միտքը ի կատար ածել և մանկապարտէզը մօտ ժամանակներս կը սկսի իր գոյութիւնը։

◆ Կիրակի, սեպտեմբերի 19-ին, Քաշվէթի ս. Գէորգ եկեղեցում կը կատարվի հոգեհանգստեան ամբիոներ առաջ Թիֆլիսում խօլերայով վախճանված երաժշտութեան ուսուցիչ Գէօրգի Նատրաձէի յիշատակին, նախաձեռնութեամբ վրաց «Գանաթլեբա» ընկերութեան վարչութեան, Վրաց Ֆիլարմօնիական Ընկերութեան և այլ վրացական հաստատութիւնների մասնակցութեամբ։

◆ Աշակերտների կողմից անարգանքի ու ծեծի ենթարկված վրաց ազնուականութեան գիմնազիայի տեսուչ Ա. Մղիվանին և ուսուցիչ Կիլօսաձէ Կովկասի զանազան վայրերից ստանում են ցաւակցական հեռագիրներ, որոնցով լիաբերան դատապարտվում է այդ վայրենի արարքը։

◆ Վրաց երիտասարդ դերասանները կազմել են մի շրջան, որի նպատակն է կարևոր չափով նուիրվել ինքնազարգացման գործին, որպիսի նպատակով շրջանը հրաւիրում է դասախօսելու համար ականաւոր անձանց։

◆ Ամառային ամիսների ընթացքում Խօնի աւանում կազմակերպվել են 14 ներկայացումներ, որոնք բոլորն էլ աջող են անցել։

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Թիֆլիս, 16 սեպտեմբերի

Թէև մենք որոշել էինք «Մշակի» № 195-ի Հ. Ուղղոցների Ուսուց. և Վարժուհ. Միութեան կենտ. վարչութեան գրութիւնը անուշադիր թողնել, նրա ոճի և փաստերի յեղաշրջման պատճառով, բայց ընդառաջ գնալով մեր բազմաթիւ ծանօթների ցանկութեան, որոնք գործին մօտ լինելով չեն կամենում, որ ընթերցող հասարակութիւնը սխալ կարծիք կազմի այդ հարցի նկատմամբ, մանաւանդ որ նա դուրս է գալիս մի մեծագոռոզ անուն կրող հիմնարկութիւնից, և շատերը կը կարծեն, որ իսկապէս դա ամբողջ Կովկասի հազարաւոր ուսուցիչ-վարժուհիների միութեան կենտրոնական վարչութիւն է և ոչ իրապէս մի 40—50 անձի ընկերակցութիւն, ուստի աւելորդ չը համարեցինք տալ հետևեալ բացատրութիւնը։

Նախ պէտք է ասենք, որ այդ հիմնարկութեան վարիչները, ինչպէս երևում է, զուրկ են եղել այն տարրական հասկացողութիւնից, որ մէկին դատելիս և որոշումներ ու բողոքներ արձակելիս, պէտք էր լսել և նրան, այն ինչ նա միայն բաւականացել է իր մի անդամին միայն լսելով և ապա արձակել այդպիսի ուժեղ որոշումբողոք, որ ոչ մի նշանակութիւն չէ կարող ունենալ ոչ մեր և ոչ մեր եկեղեցու ծխականների համար։ Խալով իրողութեանը, յայտնում ենք, որ այո, թեմական խորհուրդը, որի անդամների մեծամասնութիւնը կազմում են ուսուցիչներ, արձակել է իր վճիռը, որը սակայն այնքան խայտառակ էր, որ երբեք չէր կարելի ընդունելի լինել հոգաբարձութիւնից. նա մի կողմից մեր բերած պատճառաբանութիւնները ընդունում է իրաւացի, իսկ միւս կողմից յանձնարարում նորից պահել, այն պայմանով, որ եթէ երբևիցէ նկատվի այդպիսի թերութիւն, տարվայ ինչ ժամանակ էլ որ լինի, իսկոյն և եթ արձակել առանց ռոճիկ, իսկ ինքը իր կողմից խիստ յանդիմանութիւն է կարդում տիկնոջը. ի հարկէ այսպիսի որոշման դէմ հոգաբարձութիւնը բողոքեց, որովհետև դպրոցի անմիջական տէրն ինքն էր, հետևապէս իր իրաւունքն էր նրբել կամ չը նրբել։ Խորհուրդը յայտնի պատճառով թողեց անհետևանք հոգաբարձութեանս բողոքը, ուստի և այս վերջինը չը կամենալով իր իրաւունքները տալ ուրիշին, իսկ միւս կողմից դպրոցը կասապարէզ դարձնել, մենք*) տուինք մեր հրաժարականը թեմական առաջնորդին և ոչ խորհրդին, որը ներկայ դէպքում չէր կանգնած իր բարձրութեան վրա։

Ծառայի միջոցով մենք երբեք աւագուսուցչուհուն դպրոցից չենք հեռացրել, այլ որովհետև մենք մեզ հրաժարված էինք համարում, իսկ նրան, համաձայն հոգաբարձութեան որոշման, արձակված, ուստի և դպրոցը փակեցինք և ծառային հրամայեցինք, որ ոչ ոքի բանալի չը տայ, մինչև հարցի լուծումը։ Ընդհակառակը աւ.-ուսուցչուհին էր, որ թէ մեր և թէ իրան յանձնած գործերի բանալին պահել էր և չը նայած մեր քանիցս պահանջին, հրաժարվեց տալ։

Ինչ վերաբերում է, որ ինքը Միութիւնը համաձայն է թեմական խորհրդի որոշման, այդ մեզ համար նշանակութիւն չունի, և փոխանակ մեզ մեր պարտքը յիշեցնելու, աւելի լաւ կանի, որ իր մի քանի անդամներին սովորեցնի իրանց պարտքը ճանաչել և տեղի-անտեղի պաշտպան չը հանդիսանայ նոյն իսկ յանցաւոր անձանց, որոնց յանցանքը ընդունել է հէնց իրանից ճանաչված բարձր ատեանը։ Սա մեր առաջին և վերջին պատասխանն է այս հարցի նկատմամբ։

Հոգաբարձուներ Չգրաշէնի դպրոցի՝
Ալեքսանդր Քալանթարեանց
Յ. Շահնազարեան

—

Բաթում, 13 սեպտեմբերի

«Մշակի» ընթերցողները կը յիշեն, որ տեղիս հայոց ծխական դպրոցի հոգաբարձուներ՝ Գ. Գրիգորեան, Յով. Բալայեան, Մ. Իգիթխանեան և Ա. Մադոյեան իմ հաղորդած տեղեկութիւնները՝ զրպարտութիւն, խըբթանք, իմ վարմունքը՝ պրովօկացիա էին անուանել «Մշակի» № 182-ի մէջ. կը յիշեն նաև այն, որ ես իմ կողմից ընտրեցի հ. Մելեանին, Յ. Մեղաւորեանին և Գ. Մելիք-Շահնազարեանցին և առաջարկեցի իմ գրածները հերքող հոգաբարձուներին իրանց կողմից էլ ընտրել երեք հոգի, որ այդ 6 հոգին քննեն իմ հաղորդածները։

Կարծիք չը կայ, որ մինչարդ դատարանից էլ աւելի արդար, ազնիւ ու վայելուչ միջոց չը կայ պատւի զգացմունք ունեցող կողմերի վէճը տուգելու համար։ Բայց մեր հոգաբարձուները փախան եւ այն էլ ամենավատ կերպով։ Իմ կողմից ընտրված անձինք, ի սէր դպրոցի, յանձներն առան և իրանց համաձայնութիւնը գրաւոր յայտնեցին հոգաբարձուներին, բայց վերջիններս մերժեցին... Այս մերժումը միայն բաւական է, որոշելու համար թէ ինչ մարդիկ են դրանք, թէ ինչ հասկացողութիւն ունեն մաքուր և մարդկային արժանապատւութեան մասին։

Անձնականը թողնենք. հոգաբարձուները իրանց ճանաչ հերքումի մէջ յայտնել էին այն միտքը՝ թէ իմ հաղորդած տեղեկութիւնները կարող էին ազդել հասարակութեան մի մասի վրա և պատճառ դառնալ դպրոցի նիւթականի վնասվելուն։ Ընդունելով այս խօսքերի ճշմարտութիւնը, հարցնում եմ. այժմ միթէ դպրոցի նիւթականը աւաւել ևս չը պիտի վնասվի։ Եթէ մի անյայտ լրատուի հաղորդածները նշանակութիւն են ունենում, ապա որքա՞ն ևս նշանակութիւն կունենայ հոգաբարձուների փախուստը պատւի դատարանից, հոգաբարձուների մերժումը՝ Բաթումի հայ հասարակութեան մէջ դպրոցական խնդիրներում իմ ցոյց տուած անձերի նման այնքան առաջնակարգ անձերի առաջարկած ծառայութիւնն ընդունելու մասին... Բայց միթէ մեր հոգևոր իշխանութիւնը, մեր թեմական դպրոցական մարմինը պիտի թողնեն առանց ուշադրութեան այս աչք ծակող, այս աղաղակող խայտառակութիւնը։ Միթէ մի հոգաբարձական մարմին առաջարկված ամենամաքուր ձևով չարդաբացած, չը մաքրված՝ կարող է շարունակել մնալ իր պաշտօնում...

Դեռ սպասում ենք։

Որպէսզի «Մշակի» ընթերցողների առաջ անհաւատալի չերևայ մինչարդ դատարանից հոգաբարձուների փախուստը, յոյս ունեմ, որ իմ կողմից ընտրված անձերը բարի կը լինեն վկայելու մամուլի մէջ ճշմարտութիւնը։

Այսօր կարդացի «Մշակի» 200-դ համարում Կարապետ քահանայ Մալխասեանի նամակը, որով իբրև կրօնուսոյց ծխական դպրոցի, իբրև գրաւոր կարծիք յայտնող դպրոցի մէջ տիրող անկարգապահութեան՝ փոխանակ հրապարակով իր յայտնած կարծիքների սուտ թէ ուղիղ լինելու կարևոր ու էական խնդրի վերաբերութեամբ լոյս սփռելու, ինձ դասեր է տալիս հաղորդածներս նախ ստուգելու և ոչ թէ սխալ գրելու, և այս սխալը ինչ է. այն, որ իբր՝ «դասեր ունենալ կամ չունենալը Բաթումի դպրոցում ներկայ ձեմ. տարում՝ մի պետական գաղտնիք չէր, որ **-ը չը կարողանար ստուգել. դա մի հասարակական գործ է, որ այսօր (նոտրում եմ ես) Բաթումի երեխաներն անգամ գիտեն»։

Այո, տէր-հայր, այսօր, Բաթումի դպրոցը բացվելուց յետոյ, երեխաներն էլ գիտեն, որ դուք կրօնուսոյց չէք, բայց երէկ, մէկել օրը, երբ ես ուղարկել էի իմ տեղեկութիւնները «Մշակին», դա՞ մի եթէ ոչ պետական, գոնէ տեղական գաղտնիք էր։

Տեղական գաղտնիք չէ՞ արդեօք, որ դուք գրաւոր ընդարձակ թղթով աւագ-ուսուցչի վարած դպրոցի անպատաս դրութիւնը պատկերացնելուց յետոյ, տարեվերջին հարցումն էք ստանում նոյն աւագից, թէ առաջիկայ տարում ևս մտադի՞ր էք արդեօք վարելու ձեր պաշտօնը նոյն դպրոցում թէ ոչ...

Տեղական գաղտնիք չէ՞ արդեօք, որ ձեր այդ թղթից յետոյ հոգաբարձութիւնը ամբողջ ուսուցչական խումբը աւագ ուսուցչի հետ միասին կազմալուծում է և յետոյ դպրոցի անպատաս կողմերի վրա մատնանշող կրօնուսոյց քահանայից այլևս չէ հրաւիրում, իսկ նոյն աւագին վերստին աւագութեան է կանչում, և ձեր կողմից այս կաւրոր, այս էական խնդրի մասին ոչ մի բողոք, ոչ մի ցուցում մամուլի մէջ չէ երևում։ Չէ՞ որ հոգաբարձութիւնը աւագին պաշտօնը կոչելով և ձեզ դպրոցից վտարելով պարզապէս ցոյց է տալիս կամ այն, որ դուք ուղիղ բաներ չէք գրել, կամ այն, որ իրանք ուղիղ բաներ գրողին իրանց դպրոցում տեսնել չեն կարող...

Տեղական գաղտնիք չէ՞ արդեօք, որ անցեալ տարի դպրոցի հոգաբարձութեան հրաւէրով կանչված ժողովը, բաղկացած՝ հէնց հոգաբարձութեան տեսակէտից՝ քաղաքի մէջ համբաւ ու դիրք ունեցող անձերից, բողոքելով կրօնական դասերի վատ աւանդվելու դէմ ուղղակի պահանջ դրեց եկեղեցական-ծխական դպրոցի կրօնի դասերը քահանայի տալու, հակառակ դէպքում սպառնաց չը նպաստել դպրոցին։ Եւ այս վճռի հիման վրա ձեզ, տէր հայր, կրօնի դասեր տուին, իսկ այժմ ձեզ հեռացնում են, կրօնի դասերը... աշխարհականներն իրանց մէջ բաժանում են և դուք բնաւ ոչինչ չէք գրում, չէք խօսում, չէք բողոքում... Այո, այս ամենը եթէ ոչ պետական, գոնէ տեղական գաղտնիք են, որ պէտք պարզէր մինչարդ դատարանը, բայց փախան գաղտնագէտ հոգաբարձուները։ **

*) Հոգաբարձութիւնս կազմված էր 4 անդամից, որոնցից մէկը Արտասահմանումն էր, միւսը ամարանոցում (արձակման որոշում կայացնելիս ներկայ էր) ուստի և բոլոր հարցերը ակամայ որոշում էինք մենք երկուսս, հէնց այդ պատճառով էլ այս բացատրութիւնը տալիս ենք մենք երկուսս։ Ք. և Շ.

ԿՈՉ ՀԱՅՈՒԹԵԱՆ

—

Հայ ժողովուրդ.

Մայր երկրի հայութիւնը իր վերածնունդի օրերուն ուսման, կրթութեան ու զարգացումի պապակով տոչորուած՝ իր աչքերը յառած է դէպի Հայոց Միացեալ Ընկերութիւնը։

Երեսնամեայ տառապանքի, ցաւի ու արիւնի աւեր-քանդումներէն փրկուած հայութիւնը գերմարդկային ճիգ մը կընէ վերաշինելու իր քանդուած օջախը։ Նոր յոյսով, նոր հաւատքով՝ ան կը ձգտի քայքայումի բեկորները, աւերակներու մնացորդները իրար բերել ու բարձրացնել ազգային նոր տուն մը, որուն այլևս աւերում չկրնայ մօտենալ, ոչ հեղեղ կրնայ զայն տանիլ, ոչ փոթորիկ զայն տապալել, ոչ ալ արիւնը մերձենալ անոր դռներուն։

Հայ ժողովուրդ, հայ գիւղացին լոյս կուզէ, լոյս մը, որ հայ աշխարհին պայծառ երկնքին տակ արդիւնաւորէ անոր հողն ու ջուրը, ու իր արտին մէջէն ղանդաղօրէն առաջացող խոփին ու արօրը կարենայ բազմապատկել իր վաստակը ու առով իր բունին մէջ նստած դաժան սովը հեռանայ երթայ մշտապէս։

Բնագաւառին հայը հաց չէ որ կը խնդրէ Թախանձագին, այլ ուսում, կրթութիւն, դպրոց, զի ան քաջ գիտէ, թէ դպրոցն է իր միակ ապաւէնը, և դպրոցով միայն պիտի կրնայ փրկուիլ տառապանքէն, կանոնաւորել իր կեանքը, արդիւնաւորել իր աշխատանքը և հաւասարիլ արևմտեան քաղաքակրթութեան մակարդակին։

Հայ ժողովուրդ.

Հայոց Միացեալ Ընկերութիւնը, հայութեան նման, փառաւոր անցեալէ մը յետոյ պահ մը շղթայակապ բանտարկուեցաւ ու հիմա, ձերբազատուած, նոր եռանդով, նոր ոգւով մը ասպարէզ իջած է այս գերագոյն կոչը ուղղելու ամեն անոնց, որոնք գիտակցութիւն ունին պարտաճանաչութեան ու զոհաբերութեան իրենց բաժինը բերելու վերաշինումի այս գերազանցօրէն անհրաժեշտ պահանջին ու գործին։

Միացեալին ուղղութիւնն ու նպատակը.—Վերակենդանացած Հայոց Միացեալը օրուան պահանջներն ու երկրին հանգամանքները ուսումնասիրելով՝ այժմ իր միակ ուղղութիւնը ու միակ նպատակն ընտրած է գաւառարնակ հայութեան մէջ տարածել գործնական ու գիւղատնտեսական կրթութիւն։ Սորվեցնել թէ հայ մանկտուոյն և թէ հայ գիւղացիին սիրել իր հայրենի հողը ու գիտնալ զայն նիւթապէս իր բարձրացման ու բարելաւման ծառայեցնել։

Այս նպատակին ընդգրկումը լուրջ ուսումնասիրութեան ու հմուտ մասնագէտներու երկարակեցութեան արդիւնքն է։ Եւ այն ընդհանուր խանդավառութիւնը, որ դուք ցուցուցիք, հայ ժողովուրդ, ապացոյց մըն է, թէ Հայոց Միացեալը շիտակ ուղղութեամբ մը ճամբայ ելած է։

Պահանջը.—Սակայն սոսկ գեղեցիկ նըպատակի մը յարիլ բաւական չէ, պէտք է լիապէս ու իրապէս իրագործել զայն։ Միացեալ Ընկերութեան կեդրոն հասած հազարաւոր խնդրանքները Հայաստանի ու Կիլիկիոյ ամեն անկիւններէն անչափ պահանջ մը կը դնեն Հայոց Միացեալի առանձնած պարտականութեան հանդէպ։ Ընկերութեան ձեռքը գտնուած մանրամասնին վիճակագրութիւնները կը ցուցնեն սրտի անհուն դառնութեամբ մը թէ՝ բազմաթիւ գաւառներու և գիւղերու մէջ հազարաւոր հայեր, զրկուած դպրոցէ, կը տուայտին տգիտութեան ու խաւարի մէջ։ Հողն ու հօտը, արտն ու դաշտը կը մնան դեռ նախնական վիճակի մէջ, և հայ գիւղացին գիւղատնտեսական ամենատարրական գիտելեաց անգամ անտեղեակ ըլլալով՝ կը զրկուի մայր բնութեան հարստութեան վայելումէն։

Միացեալի գործը.—Որ չափով որ ժողովուրդը ստացած է Միացեալին, նոյն չափով ալ Ընկերութիւնը ջանադիր եղած է ձեռք երկնցնել հայ գիւղացիին։ Միացեալ Ընկերութիւնը ունի այժմ 56 վարժարան 5097 երկսեռ աշակերտներով և առանձնած է Կիլիկեան 6 որբանոցներու դասագիրքերու ու դպրոցական պիտոյից հայթայթումը, ուր պատսպարուած են 719 որբեր։ Միացեալ Ընկերութեան ներկայ տարեկան հասոյթը եղած է 4228 օսմ. ոսկի և ներկայ տարուան ծախքը՝ 3695 օսմ. ոսկի։ Որովհետև դպրոցներէն մաս մը դպրոցական տարեշրջանի սկսումէն ամիսներ յետոյ բացուած է, կարելի եղած է 533 օսմ. ոսկի գումարի աւաւելութիւն մը ունենալ ներկայ բիւջէով, սակայն նոյն համեմատութեամբ այս հաստատութեանց տարեկան ամբողջ ծախքը պիտի ըլլայ 4551 օսմ. ոսկի։ Ընկերութիւնն ունի մօտ 2500 օսմ. ոսկիի պահեստի գումար մը։

Միացեալի վարժարաններուն մէջ կը պաշտօնավարեն 195 ուսուցիչ, ուսուցչուհի և պաշտօնեաներ։ Միացեալի վարժարանները կը գտնուին Տարօնի, Սասունի, Աղերդի, Կարնոյ, Տէրսիմի և Կիլիկիոյ շրջաններու մէջ։

Կարնոյ շրջանակ.—Կարնոյ շրջանակի համար Միացեալի վարժարանաց ընդհանուր տեսուչ կարգուած է Միքայէլ Մինասեան, մասնագէտ ամերիկեան համալսարաններէ և ծանօթ իր հրատարակած գիտական ու կրթական երկերով։ Անոր օգնական կարգուած է ուսեալ տարուան փորձառութիւն ունեցող երկրագործ մը։ Կարևոր գիւղերու մէջ դպրոցներու քով մասնաւոր պարտէզներ տրամադրելի եղած են մշակութեան համար և Ընկերութիւնը տրամադրած է կլիմային յարմար հունտեր և մշակութեան յարմար լաւագոյն գործիքներ։

Ներկայ ամրան ամիսներուն Կարնոյ մէջ բացուած է ամառային վարժապետանոց մը մասնաւորապէս Միացեալի ուսուցիչներուն մանկավարժական և գիւղատնտեսական պատրաստութեան համար։ Նոյնպէս յառաջիկայ դպրոցական շրջանէն սկսեալ Սանասարեան վարժարանի հետ գործակցաբար Միացեալը պիտի բանայ իր գիւղատնտեսական վարժապետանոցը, ուր տեսականը պիտի աւանդուի ձմրան ամիսներուն Սանասարեան վարժարանի շէնքին մէջ, իսկ գործնականը գարնան և ամրան ամիսներուն վանքի մը մէջ։

Միացեալ Ընկերութիւնը ձեռնարկած է արդէն վարժարաններ բանալ Աղերդի, Միւֆարղինի, Տէրի, Հազրօյի և ուրիշ քիւրդախօս շրջանակներու մէջ, ուր մայրենի լեզուին անգիտութեան պատճառաւ 25,000 հայեր մատնուած են կորսնցնելու իրենց ցեղային առանձնայատկութիւնները և մինչև իսկ ինքնութիւնը։

Կիլիկիոյ շրջանակ.—Կիլիկիոյ շրջանակը ամենէն աւելի Միացեալ Ընկերութեան կեդրոն մը ընտրուած է, առաջնորդուած այն անխուսափելի պահանջէն, զոր ազէտը ստեղծեց հոն։ Կիլիկիոյ շրջանակի ընդհանուր տեսուչ Միքայէլ Նաթանեան մասնագէտ գիւղատնտես մըն է Նանսիի համալսարանի երկրագործական բաժնէն շրջանաւարտ, և ծանօթ իր ժողովրդական յօդուածներով «Մշակի» և ուրիշ արտասահմանեան թերթերու մէջ։

Միացեալ Ընկերութիւնը լաւ ըմբռնած ըլլալով թէ իր ծրագրի իսկապէս գործադրման համար անհրաժեշտ են նոյն ուղղութեամբ պատրաստուած ուսուցիչներ ունենալ, իր լաւագոյն փափագներէն մինն է՝ կրթնած հայ ժողովրդի բարեացակամ աջակցութեան վրայ՝ Կիլիկիոյ շրջանակի մէջ ալ հաստատել գիւղատնտեսական վարժապետանոց մը, որ միևնոյն ժամանակ գիւղատնտեսական օրինակելի ագարակ մը ևս ունենայ նոյն շրջանակի մէջ։

Անտարակոյս այս ուղղութեամբ տրուած կրթութեան յաջորդ քայլը անհրաժեշտաբար հետզհետէ ազնուացած հունտերու, կենդանիներու և տեղին ու միջավայրին յարմար նորագոյն մեքենաներու մատակարարելը պիտի ըլլայ։

Տեսչական ժողով.—Միացեալ Ընկերութեան գործունէութեան կանոնաւորման և հսկողութեան համար Ընկերութեան տնօրէն ժողովը կազմակերպած է կեդրոնական գիւանը Կ. Պոլսոյ մէջ։ Դիւանը կանոնաւոր և յարատև յարաբերութեան մէջ է գաւառներու հետ. կը հաւաքէ վիճակագրութիւններ և ամեն տեղեկութիւններ, որոնք կը վերաբերին գաւառական կրթութեան։ Միացեալի վարժարանները կը գտնուին արթուն հսկողութեան ներքև և պարբերական վիճակագրութիւններ ու հաշուետուութիւններ կանոնաւորաբար կը հաւաքուին ու կը պահուին կեդրոնի մէջ։

Ծանօթ մասնագէտներէ կազմուած կրթական յանձնախումբ մը տնօրէն խորհրդին կօգնէ կրթական խնդիրներու ուսումնասիրութեամբ և Միացեալի ծրագրին համապատասխան կրթական ու գիւղատնտեսական դասագիրքերու ընտրութեամբ ու պատրաստութեամբ։

Համերաշխութեան ոգի.—Միացեալ Ընկերութիւնը գաւառներու մէջ նախակրթութեան ու գիւղատնտեսութեան ծաւալման հետ զուգընթաց՝ մասնաւոր խնամք մը ունեցած է ամենուրեք իր կրթական մշակներուն հրահանգ տալ ջանադիր ըլլալ դրացի ցեղերու հետ համերաշխութեան ու սիրոյ ոգին մշակել և գործակցիլ անկեղծօրէն երկրի նիւթական, բարոյական ու քաղաքակրթական բարձրացման ու յառաջդիմութեան։ Միացեալի վարժարաններու մէջ վայրենի լեզուին հետ զուգընթաբար այժմ տրուած է պետական լեզուի տարածման, և շատ տեղեր ալ դրացի ցեղերու տղայք սիրով ընդունուած են իր կրթական շէնքերէն ներս։ Միացեալի տեսուչներ ու պատասխանատու պաշտօնեաներ ամենամտերիմ յարաբերութեան մէջ են տեղական կուսակալներու և կառավարական պաշտօնեաներու հետ։

Հայ ժողովուրդ.

[illegible]

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿ ՇՎԵՑԱՐԻԱՅԻՑ

III

[illegible]

Leysin, 20 օգոստոսի

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

[illegible]

մանր մասնակցած կլինինը բանտում սպանեց մի վերակացուի, ծանր վիրաւորեց մի ուրիշի, դիրք բռնեց կամէրայում և անձնատուր եղաւ միայն զատախազին։

ՆՈՐ-ՄԱՐԳԵԼԱՆ։ Կողոպտվեց և սպանվեց Պօզնանսկու հաւատարմատար Դրապկինը։ Ցափշտակեցին 50,000 ռուբլի։ Փողերի կէսը գտնվեց ձերբակալված 3 կողոպտիչների մօտ։

ԽԱՐԿՕՎ։ Նահանգական դատարանը ձեռնարկեց զինվոր լսելու Սկոպչէսի գործը. մեղադրվում են 141, որոնցից 67-ը կին են. վկաներ կանչված են 250 հոգի։

ԿԱԶԱՆ։ Օդագնաց Վասիլեվը բարձրացաւ 820 մետր, մնաց 22 րոպէ։ Կօբուրովը հասաւ 240 մետրի, մնաց օդում 10 րոպէ։

ՎԼԱԴԻԿԱՎԿԱԶ։ Անկէտային մասնաժողովը մեկնեց Բագու։

ԽԱՐԿՕՎ։ Սեպտ. 20-ին նշանակվեց հանքարդիւնաբերողների համագումարը։

Ժամ. Խմբագիր՝ Հ. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ

Հրատարակիչներ՝ Ա. ՔԱԼԱՆԹԱՐ

Յ. ՏԷՐ-ՄԱՐԿՈՍԵԱՆ

Հ. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

„ԼՈՅՍ“ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ Վարչութիւնը

յայտնում է բոլոր խնդրատու դասատուներին, որ արդէն դպրոցի ուսուցչական խումբը կազմված է։ Հրաւէր չը ստացողները ազատ են և կարող են յետ ստանալ իրանց դօկումէնտները։

Ընկերութեան բոլոր անդամները և աշակերտների ծնողները հրաւիրվում են ներկայ լինելու նոր վարձված դպրոցի բացման հանդէսին, ամսիս 19-ին, առաւօտեան ժամը 11-ին։

Քարափի ս. Գէորգ եկեղեցու մօտ, Ամիրօվի տանը։ 1090. 1—1

Հրատարակ. „ԱՐԱՐԱՏ“ Գրավաճառ.

Լոյս տեսաւ և վաճառվում է

«ԴԱՍԱԳԻՐՔ ԲՆԱԳԻՏՈՒԹԵԱՆ»

Ա. տարի

Յ. Տ. Մարտիրոսեանի և Ռ. Օհանջանեանի

կ ա զ մ ա ծ

համաձայն «Հայոց եկեղեցական տարրական դպրոցների ուսումնական ծրագրի».

60 նկարներով

(Մարդ, կենդանիներ, բոյսեր, հանքեր և բնական երևոյթներ).

Գինը 30 կոպ.

Գումարով գնողներին կանվի սովորական զ ե ղ չ։

Դիմել՝ Эривань, Книж. магаз. „Араратъ“.

(ա.օ.) 1071. 10—4

ՄԻ ԸՆԿՆԷՔ

ԷԺԱՆՈՒԹԵԱՆ ԵՏԵՒԻՑ,

դրանով Դուք կորցնում էք Ձեր փողերը։

7 ՌՈՒԲԼՈՎ 2 ԶԳԵՍՏԱՑՈՒ

Ուղարկում եմ իսկապէս ամուր և գեղեցիկ կտոր բրդից՝ 2 զգեստի համար. 1) $4^{1}/_{4}$ արշ. «Վենեցիա» չէվիօտ՝ տղամարդկանց ամբողջ զգեստացու, մօդային մուգ վանդականկարներով կամ շերտերով, 2) 8 արշ. «Սիցիլիա» չէվիօտ՝ կանանց աշնանային ամբողջ զգեստացու, մօդային մուգ վանդականկարներով կամ շերտերով։ 7 ռուբլով ուղարկում եմ նոյնպէս տղամարդկանց կամ կանանց համար 2 զգեստացու։ Բացի այդ, ըստ ցանկութեան, ուղարկում եմ առանձնակի

3 ՌՈՒԲԼԻ 75 ԿՈՊԵԿՈՎ

$4^{1}/_{4}$ արշ. նոյն կտորից՝ տղամարդկանց համար զգեստացու։ Կտորներն ուղարկվում են ճանապարհածախքով հանդերձ, պօստով, վերադիր վճարով, առանց կանխավճարի։ Սիրեր ուղարկելուց՝ իւրաքանչիւր զգեստացուին աւել հաշվում է 50 կ., երկուսի համար՝ 80 կ.։ 4 և աւելի կտոր պատուիրելուց՝ տղամարդկանց զգեստացուներին կցում եմ ԱՍՏԱՌԱՑՈՒ, իսկ կանանց իւրաքանչ. զգեստացուին՝ իբրեւ պրէմիա՝ ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԳԵՂԵՑԻԿ ԳՐԱՎԻՒՐ (ՆԿԱՐ) ՏՐԷՏԵԱԿՕՎԵԱՆ ԳԱԼԼԵՐԵԱՅԻՑ

Միանգամայն ձրի

ԱՌԱՆՑ ՌԻՍԿԻ։ Չը հաւանվի—փողը ամբողջովին վերադարձնում եմ։ Պահանջները հասցէագրել՝ ЛОДЗЬ, 2-е отд. Г. М. ВОЛЬПЕРТУ. Почт. ящ. № 58. М.

(շ.չ.) (В. 61590) 1078. 8 1

ՈՎ ԽՆԱՅՈՒՄ Է

ԿՈՊԷԿԸ, ԿՈՐՑՆՈՒՄ Է

ՌՈՒԲԼԻՆԵՐ!!

Մի գրաւվէք հրապուրող էժանութիւնով, որովհետև կորցնում էք ձեր փողերը։

7 ՌՈՒԲԼՈՎ 2 ԶԳԵՍՏԱՑՈՒ

Ուղարկում եմ իսկապէս ամուր և գեղեցիկ բրդէ կտոր հետևեալ 2 զգեստի համար.

1) $4^{1}/_{4}$ արշ. կտոր՝ տղամարդու աշնանային ամբողջ զգեստացու, «ԼԻՕՆ» չէվիօտից, մօդային մուգ վանդականկարներով կամ շերտաւոր. 2) 8 արշ. կտոր՝ կանանց աշնանային ամբողջ զգեստացու, մօդային վանդականկարներով կամ շերտաւոր։ Երկու զգեստացուները՝ թէ ծրարով և թէ ճանապարհածախքով հանդերձ՝ ուղարկում եմ 7 րուբլով, վերադիր վճարով, առանց կանխավճարի։ Սիրեր համար աւել հաշվում է 85 կ.՝ 2 զգեստացուին։

Եթէ ապրանքը դուր չը գայ՝ փողը լրիւ վերադարձնում եմ։

Ցանկանալուց՝ 7 րուբլով ուղարկում եմ 2 կտոր տղամարդկանց կամ կանանց համար։ 6 և աւելի կտոր պատուիրելուց՝ տղամարդ. բոլոր զգեստներին կցում եմ աստառացու, իսկ կանանց իւրաքանչիւր կտորին՝ 25-ական գեղարուեստական բաց-նամակներ

Միանգամայն ձրի!

Պահանջները հասցէագրել՝ г. ЛОДЗЬ, № 180. М Б. ТОРЧИНСКОМУ. Почтов. ящ. 25.

Թղթակցութիւնները ռուսերէն։

(շ.) (В. 57352) 1010. 5—3

ՀՐԱՒԷՐ

Սրանով պատիւ ունեմ հրաւիրելու Շամքորեցոց ս. Աստուածածնի եկեղեցու ծխականներին շնորհ բերել կիրակի, սեպտեմբերի 19-ին, առաւօտ. ժ. 11-ին նոյն եկեղեցին, ինձ վերաբերեալ մի շատ կարևոր խնդրի համար։

Երէցփոխ՝ Եփրեմ Մկրտումեան

1086. 1—1

ՄԻ ԻՆՏԵԼԻԳԵՆՏ ընտանիքում (ուսուցիչ և ուսուցչուհի) բնակվում են Գիմնազիստներ։ Ընտանիքում գերմաներէն պրակտիկա։ Հասցէն՝ Елизаветинская 114, кв. 2.

(ա. օ.) 1051. 5—1

Հրաւէր

Ամսիս 19-ին, կիրակի, առաւօտեան ժ. 11-ին, պատարագից յետոյ, Բեթղեհէմի ս. Աստուածածին եկեղեցում լինելու է երէցփոխական ընտրութիւն, քանի որ ներկայ երէցփոխ Վ. Ռ. Աւանեանցի երէցփոխանական պաշտօնավարութեան ժամանակամիջոցը լրացել է։ Ուստի սրանով հրաւիրվում են նոյն եկեղեցու բոլոր 25 տարեկանից աւելի արական սեռի ծխականները՝ մասնակցելու վերոյիշեալ ընտրութեան, նշանակած օրը և ժամին։ Եթէ այս անգամ ժողովը չը կայանայ բոլոր ծխականների $^{1}/_{5}$-ականը ներկայ չը լինելու պատճառով, երկրորդ ժողովը կը նշանակվի հետևեալ կիրակի, և օրինաւոր կը համարվի՝ որքան և պակաս լինի ժողովականների թիւը։

Բեթղեհէմի ս. Աստուածածին եկեղեցու ատագ. երէց՝

Գէորգ քահ. Մեհրաբեան

Լ. Լայեֆի լաբօրատօրիայի Օրլեան քաղաքում (ՖՐԱՆՍԻԱ)

ԵՕԴԻՐԻՆ ԲԺՇԿԱՊԵՏ ԴԵՇԱՆԻ

(Iodhyrine du d-r Deschamp)

ՇԱՏ ԸՆԴՈՒՆՎԱԾ ՄԻՋՈՑ

ՉԱՂԱՆԱԼՈՒ ԴԷՄ

որ խորհուրդ են տալիս բժիշկները, փառաւոր հետևանքներով։ Բժշկապետ Դէշանի Եօդիրինը նշանաւոր միջոց է համարվում չաղութեան դէմ. Նրա աջող ներգործութիւնը նկատվում է հէնց բժշկութեան սկզբում։

Բժշկապետ Դէշանի Եօդիրինը բոլորովին անվնաս է օրգանիզմի համար։

Հեռացնում է չաղութիւնը սատիճանաբար շատ կարճ ժամանակամիջոցում։

Արկղիկի գինը, որ պարունակում է 60 դեղհատներ, արժէ 4 ր. 25 կոպ.։

Ծախվում է բոլոր դեղատներում և դեղատնային խանութներում։

Ընդհանուր ներկայացուցչութիւնը Ռուսաստանում

Торговый Домъ ЛЮКСЕМБУРГЪ и К-о, Варшава, Журавья. 40.

(8.18.28) (В. 61952) 1084. 8—1

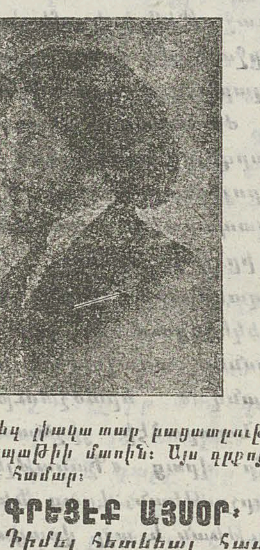

ՀԻՊՆՈՏԻԶՄ

ԴՈՒՔ ԿԱՐՈՂ ԷՔ ՀԻՊՆՕԶԱՑՆԵԼ

Հիպնօտիզմը բնական ձիրք չէ։ Ամէն ոք կարող է տիրապետել այս խորհրդաւոր գիտութեան։

Հիպնոտիզմ սովորելը նոյնքան հեշտ է, որքան ուտել խմելը։

Հիպնոտիզմը կը բժշկէ հիւանդութիւններ և կուղղէ մոլորութիւններն ու վատ բարքերը։

Հիպնօզական ցուցահանդէսները չափազանց զուարճալի են։

Սովորեցէք հիպնօզացնելու արուեստը։ Մշակեցէք ձեր մէջ ներշնչելու զօրութիւնը և այդ սքանչելի ույժի միջնորդութեամբ դարմանեցէք հիւանդութիւններ, տուէք աշխեցուցիչ ցուցահանդէսներ թատրօններում կամ մասնաւոր սրահներում և դառէք պրոֆէսիօնալ հիպնոտիստ։

Սովորելու ծախքը շատ չնչին է։

Ստացէք իմ «Ինչպէս հիպնօսացնել» պատկերազարդ գրքոյկը, որը կը տայ ձեզ լիակատար բացատրութիւն հիպնոտիզմի, Մեսմերիզմի, Հոգեբուժութեան, Ներշնչման, Հոգետեսութեան և Տելեպաթիի մասին։ Այս գրքոյկն ստանալու համար պէտք ուղարկել 10 կոպէկի նամականիշ ճանապարհածախքի համար։

ԳՐԵՑԷՔ ԱՅՍՕՐ։ Գրեցէք ձեր անունն ու հասցէն որոշ։

Դիմել հետևեալ հասցէով՝ Америка. Haroutun Shekerjian. 3758 Indiana Ave. Chicago, Ill. U. S. A.

(ե.շ.) 689. 100—30

ՀԱՇՈՒԱՊԱՀԱԿԱՆ ԴԱՍԱՐԱՆՆԵՐ

Թիֆլիս, Նաբերեժնայա, Վերայի կամուրջի մօտ, № 19.

Ի. ՖՕՆ-ԲՐԷՆՆԵՐԻ

Հեղինակ դասագրքի՝ ընդունված լուս. մինիստր. գիտական կոմիտէի եւ Ֆինանս. մինիստր. ուսումն. բաժ. կողմից իբրեւ ձեռնարկ եւ դասագիրք բոլոր առեւտր. դպրոցներում։

Դասարանները հիմնված են 1890 թ. և ուսումն. իշխան. կողմից ճանաչված են օրինակելի։ Դասարաններն ընձեռում են երկու սեռի անձերին, որոնք ցանկանում են ունենալ հաշուապահի, թղթակցի, գործակալի և այլ պաշտօն. յատկապէս առեւտր. գիտութիւններ։

Դասարաններում ուանդվում են հետևեալ առարկաները. 1) ՀԱՇՈՒԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ (կրկնակի, իտալական) եւ այլ տեսակի՝ բանկային, ֆաբրիկային, քաղ. եւ զեմստ. ինքնավար., գիւղ. մենատնտեսի, գործարանային, գիւղատնտեսական եւ այլն։ Դասաւանդութիւնը կատարվում է միանգամայն գործնական մէթօդով եւ սովորողը առաջին դասից եւեթ ընտելանում է ինքնուրոյնաբար վարել գրքերը։ 2) ԱՌԵՒՏՐ. ԹՈՒԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ.—Բանկային, ապրանքային, մաքսային եւ այլ խնդիրների լուծումներ։ 3) ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.—Ինքնուրոյն կազմումն առեւտր. նամակների՝ հանդերձ հաշւապահ., առեւտրա-թւաբանական եւ վաճառ. գիտութեամբ։ 4) ԳԵՂԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.—Վատ ձեռագրի ուղղումն եւ բազմաբնոյթ տառերի ուսուցումն։ 5) ՕՐԷՆՍԳԻՏՈՒԹԻՒՆ.—Ծանօթացումն մաքսային, գէօրօվային, արդիւնաբերական, կրէդիտային եւ այլ կանոնների։ 6) ԳՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՌԷՄԻՆԳՏՕՆՈՎ.—Սովորողների տրամադրութեան տակ է դրված զանազան սիստեմների 10 հատ մեքենայ, պարապմունքներից ազատ ժամանակը թէ իրանց գրաւոր գրաղմունքները կատարելու եւ թէ միաժամանակ հմուտ ղեկավարի հսկողութեամբ ծանօթանալու մեքենաների տեխնիկայի եւ մեխանիզմի հետ։ 7) ԱՊՐԱՆՔԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ.—Սովորողները ծանօթանում են տեղ. հրապարակի վրա գտնվող յայտնի տեսակի ապրանքների քիմիական կազմուածքի եւ նրանց յատկութիւնը որոշելու հետ։ Այդ նպատակի համար կայ կաբինէտ՝ անհրաժեշտ պրիբօրներով։ 8) ԹՈՒԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ ՀԱՄՐԻՉԻ ՎՐԱ.—Գործողութիւններ համրիչով։ Թւաբան. եւ հանրահաշւական խնդիրներ։ Կրճատ եւ ամբիկ. ձեւեր։ Բոլոր թւաբան. գործող. եւ խնդիրներ ամբողջ դասընթացքի ժամանակ լուծվում են համրիչով։

Սովորողների ընդհանուր եւ մասնագիտ. զարգացման համար կայ ԳՐԱԴԱՐԱՆ դասաւանդվող առարկ. վերաբերեալ ամենալաւ դասագրքերով (մօտ 1000 գիրք)։ Գրքերը կարելի է եւ տուն տանել։ Դասարանների դասընթացքն աւարտողները ձրիաբար կարող են օգտվել՝ գործնական հմտութիւն ձեռք բերելու համար՝ Ի. Ֆօն-Բրէնների առեւտրա-աղիւսակներ. և տեխն. բիւրօյի գրասենեակում (Սերգիեվսկայա փ., № 4), որ, անպայման, օգտակէտ կը լինի գործնական տեսակէտից։

Դասարաններն ունեն 3 բաժանմունք. I բաժ. ընդունվում են գրագէտ անձեր, II-ում՝ քաղաքային կաս 3-դասեան դպրոցաւարտներ, իսկ III-ում՝ գործնական—հաշւապահ. և առեւտր. թւաբան. գիտցողներ։ Իւրաքանչիւր բաժ. դասընթացքը տեւում է 5 ամիս։ Պարապմունքների սկիզբը ՍԵՊՏԵՄԲ. 15-ից։ Խնդիրները եւ տեղեկ. ընդունվում են դասարանների գրասենեակում՝ Թիֆլիս, Նաբերեժնայա, Վերայի կամուրջի մօտ, սեփ. տ., № 19 եւ Սերգիեվսկայա փող, № 4. Գրասենեակը բաց է ամեն օր՝ առ. ժ. 9—1-ը եւ երեկ. ժ. 5—8-ը։ Տելեֆոններ—929 եւ 1044.

(օ. մ.) 939. 20—14

Տ. Մ. ՓԻԼՈՅԵԱՆԻ

Առետրական Գիտութիւնների Կուրսերում

Նոր մէթօդով սովորեցվում են

ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ, ԳԵՐՄԱՆԵՐԷՆ և ԱՆԳԼԻԵՐԷՆ

ազատ կարդալ, գրել և խօսել կարճ ժամանակվայ ընթացքում տեսական և գործնական պարապմունքների միջոցով, հանրամատչելի վճարով։ Կազմակերպվում են հասակաւորներից երեկոյեան խմբեր։ Զատպղական դասընթացքներ արտասահման գնաւ ցանկացողների համար։ Մանրամասն տեղեկութիւնները և ընդունելութիւնները կուրսերի գրասենեակում—ամեն օր՝ ժամը 10—12-ը և 4—7-ը։ Միխայլօվսկի պր. № 24/4. Տելէֆօն № 976.

(ե.հ.շ.) 999. 0—9

Հայոց գրականութեան նուիրած գրքեր

„АРМЯНСКІЙ ПОЭТЪ С. ШАХЪ-АЗИЗЪ“. Критическ. этюдъ Юрія Веселовскаго, съ многочисленными образцами, въ переводѣ русскихъ поэтовъ. Иллюстраціи В. Суреньянца.—Գինը 1 ր. 50 կոպ.։

„АРМЯНСКАЯ МУЗА“. Сборникъ издан. подъ редакціей Юрія Веселовскаго и проф. Г. Б. Халатьянца (болѣе 80-ти стихотвореній Патканьяна, Шахъ-Азиза, Туріана, Бешикташляна, Цатуріана, Ованнисьяна. Чобаньяна и др.—въ пер. русск. поэтовъ).—Գինը 1 ր.։

„РУССКОЕ ВЛІЯНІЕ ВЪ СОВРЕМ. АРМЯНСКОЙ ЛИТЕРАТУРѢ“. Публичная лекція Юрія Веселовскаго („Анкета“ о вліяніи русской литературы на Г. Сундукьяна, Агаяна, Ованнисьяна, Ов. Туманьяна, Лео, Агароньяна. Ширванзадэ и др.).—Գինը 50 կոպ.։

Հասցէն՝ Москва, Б. Каменный мостъ, д. Куракиныхъ, Юрію (Георгію) Веселовскому.

(օ. մ.) 1074. 5—2

ԴԵՂԱՀԱՏՆԵՐ

CASCARA MIDY

Ֆրանսիական ժողովրդական միջոց

ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ ՓՈՐԿԱՊՈՒԹԵԱՆ դէմ։

Ընդունելութեան չափը. 2 ԴԵՂԱՀԱՏ ԵՐԵԿՈՆԵՐԸ, ՊԱՌԿԵԼՈՒՑ ԱՌԱՋ։

Cascara Midy-ն (Կասկարա Միդի) չէ առաջացնում որովայնի մէջ ցաւեր, ոչ էլ հեղյ և փորլուծութիւն։

Դեղավաճառանոց MIDY, 140, faubourg St. Honoré, Парижъ. Ռուսաստանի գլխաւոր դեղավաճառանոցներում։

(8, 18, 28) (М. 305088) 1050. 0—25

Типографія „Экономія“ Большая Ванкская № 3.